

NEDJELJE KROZ LITURGIJSKU GODINU — C

27. nedjelja kroz godinu (1. č. Hab 1, 2—3; 2, 2—4; 2. č. 2 Tim 1, 6—8. 13—14; Ev. Lk 17, 5—10)

— *Umnoži nam vjeru!*

Ova apostolska molba koja odzvanja Evandjeljem i koja se i nas osobno tiče uključuje u sebi neke temeljne pretpostavke. Treba se potpuno očistiti od vlastitih jednostranih očekivanja i briga. Mi prečesto viziju sreće i mira u našem životu vežemo uz naše ograničeno poimanje. Nedostaje nam iskonsko prapovjerenje Bogu da On bolje zna negoli ja sam što je za moje dobro. Nedostaje nam osobno povjerenje da je taj Bog naš Otac, da nam želi to dobro i da je uvijek isti, u svim trenucima našeg života.

Na poseban je način ta dobrotu Božja i ljubav došla da svoga punog izražaja u Novom zavjetu, u Isusu Kristu. Jer, Bog je tako ljubio svijet, da je Sina svoga dao! Mi to do kraja nikad nećemo shvatiti, nikad do kraja prihvatiti. Ne razumijemo i ne prihvaćamo do kraja Boga koji je sama ljubav, kad se nešto protivi našim ljudskim planovima, mislima, nakanama i željama. Kad se nešto poremeti u našem životnom ritmu, onda smo skloni odmisлити Boga koji je ljubav i zapadamo u očaj ili ravnodušnost prema Bogu. Isus upozorava svoje učenike na neizmjernu, nezasluženu ljubav Božju koja nam je stalno na dohvatu i želi u prisposodbi o beskorisnom sluzi naglasiti da nikad do kraja nećemo znati zahvaliti Bogu za taj dar. Stoga bi sav naš život trebao biti prožet tim praiskonskim darom i temeljnim sadržajem. Odatle naša sigurnost u Bogu i naša spremnost da mu u svemu služimo.

U Euharistiji nas Krist hrani svojim kruhom, svojim životom. Neka nam On umnoži vjeru, da sve životne poteškoće vidimo i nadvladamo snagom Njegove prisutnosti.

ZL

28. nedjelja kroz godinu (1. č. 2 Kr 5, 14—17; 2. č. 2 Tim 2, 8—13; Ev. Lk 17, 11—19)

— *Znamo li zahvaljivati?*

Desetorica gubavaca dolaze u susret Gospodinu i upućuju mu molbu punu pouzdanja: »Smiluj nam se!« Isus ih snagom svoje ljubavi liječi

(Evandjelje). Samo se jedan vraća natrag i na sva usta slavi Boga. Gospodin se čudi da se samo jedan vratio i divi se zahvalnom izrazu vjere ovog Samaritanca.

Iz prvog čitanja otkrivamo Naamana koji ispovijeda vjeru u Boga koji ga je ozdravio: »Nema drugog Boga na cijeloj zemlji osim Boga Izraelova!« Želi obdariti proroka, a kad ovaj to odbija podiže žrtvenik u svojoj zemlji kako bi mogao trajno slaviti divna djela što mu ih je Gospodin iskazao.

Jedan se od deseterice vraća da zahvali. To je vrlo tužna statistika. Ona ne govori samo o dubokoj nezahvalnosti nego i o pomanjkanju vjere. Vjernik si rezervira dovoljno vremena da razmišlja o svom životnom putu, da otkriva u njemu duboke tragove Božje ljubavi i da u svom životu i u tijeku ovog svijeta otkriva divna Božja djela. Svakog dana i u svakoj prigodi svjedoci smo divota kojima se više ne znamo diviti, djela za koje više ni ne mislimo zahvaljivati. U molitvama više niti ne znamo zahvaljivati, nego samo tražimo. Poganin Naaman i zahvalni Samaritanac žele i nama otvoriti oči da zahvaljujemo bez prestanka Bogu, izvoru svakog života i milosti.

ZL

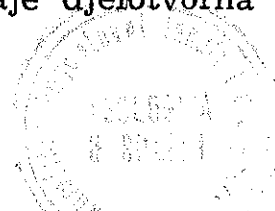
29. nedjelja kroz godinu (1. č. Izl 17, 8—13; 2. č. 2 Tim 3, 14—4, 2; Ev. Lk 18, 1—8)

— *Treba li danas moliti?*

Molitva prošnje i traženja danas se često stavlja u pitanje: materijalisti takvu molitvu ismijavaju, a mnogi drugi vjernici sumnjaju da će Bog modificirati svoje planove. Da li se može kroz molitvu postići da tijek događaja bude izmijenjen?

Gospodin predstavlja i tzv. prozvenu molitvu kao bitni stav vjernika. Evandjelje i cjelokupna kršćanska tradicija potvrđuju značenje i važnost takve molitve. Bog je Otac koji je osjetljiv na vapaje sve svoje djece. Prozbena molitva čisti naše htijenje i obnavlja našu vjeru u Boga; ne naprosto u Boga zaštitnika koji nas izvlači iz svake poteškoće, nego u Oca koji pomaže da se s velikim pouzdanjem suočimo s opasnostima života: »Čuvao te Gospodin od zla svakoga, čuvao život tvoj!« (usp. Psalam 121).

Prozbena molitva nas odgaja da budemo jedno s Bogom, ona nas osposobljava da pažljivije slušamo njegove pozive, da bolje surađujemo na njegovu djelu. Čovjek koji moli nikada ne kapitulira pred svojim odgovornostima nego jasno izražava svoju volju da sudjeluje u svemu na što ga Bog poziva u dubokoj ovisnosti ljubavi; time izražava takav molitelj svoju želju za zajedništvom. Molitva postaje djelotvorna kad se ne moli samo za sebe, nego također i za druge.

Misa je velika prozbená molitva Crkve budući da je ostvarena zajedno s Isusom Kristom. On ne prestaje zagovarati nas kod Oca. Mi smo jedno s njime i naše molitveno zajedništvo s njime dosiže i duboku stvarnost kojom možemo sjedinjeni u Duhu govoriti: »Oče naš...«

ZL

30. nedjelja kroz godinu (1. č. Sir 35, 12—14. 16—18; 2. č. 2 Tim 4, 6—8. 16—18; Ev. Lk 18, 9—14)

— *Molitva u istini i poniznosti*

Farizejeva molitva ne postizava svoga cilja. Isus ga ne osuđuje za sve ono što on čini: pokora, darežljivost u davanju desetine; taj je čovjek možda čak i vrlo velikodušan, ali u njemu leži veliko samozadovoljstvo zbog ispunjene dužnosti. U svom hvalisanju previše gleda samoga sebe, a na loš način gleda druge. Ne vidi svoje vlastite slabosti, a upravo takvo sagledavanje otvara čovjeka spasenju kad prihvati da se pred Bogom otkrije onakvim kakav jest. U svakom se od nas krije farizej.

Carinikova je molitva drugačija: on u jasnoj istini priznaje se onakvim kakav jest: da je grešnik. Stoga jednostavno zaziva Božje milosrđe: »Bože milostiv budi meni grešniku!«

Ova je molitva jednostavna. Takvu molitvu Crkva u različitim formulacijama prihvaća i ponavlja (Gospodine, smiluj se; Gospodine, nisam dostojan...). Takva je molitva istinita. Ona ne traži da se čovjek sam nad sobom sažali, nego dosiže Boga u onome što Bog jest: ona očituje Božju svemogućnost u oproštenju koje podiže one koji se ponize.

Ne možemo biti bogati u Kristu, bogati njegovom ljubavlju, njegovom snagom pomirenja i oproštenja, njegovom velikodušnošću ako se ne otarasimo svoje varljive samodopadnosti. I kod mise treba postati malen pred Bogom, i malen pred braćom, da uzmognemo ponijeti njihove brige, primijeti Bogu njihove zasluge zajedno sa zaslugama kojima nam je Krist zaslužio oproštenje.

ZL

31. nedjelja kroz godinu (1. č. Mudr 11, 22—12, 3; 2. č. 2 Sol 1, 11—2, 2; Ev. Lk 19, 1—10)

— *Sav radostan primio je Isusa*

»U ono vrijeme neki je čovjek htio vidjeti tko je to Isus!« Želja vidjeti, susresti Krista bila je kod ovog čovjeka grešnika i carinika neobično velika. Želja mu se ispunila bolje i savršenije negoli što se on smio i nadati. Krist koji poznaje tajne ljudskih srdaca nudi se k njemu

u goste. Dolazi u njegovu kuću, sjeda s njim za stol, postaje njegovim ukućaninom, sustolnikom, donosi mu životnu radost koja proistječe iz jednog bogatog i ohrabrujućeg susreta.

Zakej je iz početka možda samo znatiželjnik. No, Krist dopire i do dubine njegova srca. Dolazi u njegovu kuću. Zakej u susretu s Kristom prepoznaje sebe i otkriva svu bijedu svojeg života. U susretu s Kristom ne može se ostati isti! »Sav radostan« Zakej odlučuje potpuno promijeniti svoj život!

I ova nedjeljna misa susret je s Kristom. Mi to vjerujemo. Pitanje je samo, do koje mjere želimo da taj susret dopre i prodre u dubine našeg bića. Hoćemo li mu dopustiti da se njegov pogled zaustavi na nama, ili ćemo ostati u moru anonimnih znatiželjnika?

ZL

32. nedjelja kroz godinu (1. č. 2. Mak 7, 1—2. 9—14; 2. č. Sol 2, 16—3, 5; Ev. Lk 20, 27—38)

— *Isus je uskrsnuće i život*

Isus govori o uskrsnuću, o budućem životu, a ne samo o besmrtnosti. Želi dobro naglasiti da je uskrsnuće čisti dar Božji povezan s djelom spasenja ostvarenog u Njemu i po Njemu. Zato je jedina ispravna perspektiva našeg razmišljanja o budućem životu *Krist uskrsnuli*, prvenac novoga života. Narav ovoga tijela i krvi to ne može dokučiti niti shvatiti. Uskrsnuće i budući život pripadaju nam snagom otkupiteljske ljubavi Kristove. Shvaćanje i doživljaj toga povezan je s kompletnom vjerom Kristu Isusu koji logiku života okreće u pravilo: »Onaj koji izgubi život svoji poradi mene, taj će ga spasiti!« (Lk 9, 18—24).

Danas nam Bog govori o nadi uskrsnuća. Svaka misa je zbor vjernika koji očekuju drugi dolazak Kristov. Kad ponovno dođe, on će preobraziti sve, pa i naše tijelo. Jedan je jedini put prema uskrsnuću: vjernost njegovoj Riječi. Najjasnije izražavamo svoju vjeru kad se zajedno pričešćujemo njegovim uskrslim tijelom i njegovom krvlju koja daje život.

»A da ispuni tvoj naum, predade se u smrt i uskrsnuvši od mrtvih smrt uništi, život obnovi« (usp. IV. euharistijska molitva).

ZL

33. nedjelja kroz godinu (1. č. Mal 3, 19—20a; 2. č. 2 Sol 3, 7—12; Ev. Lk 21, 5—19)

— *Isus dolazi*

Isus Krist dolazi kako bi bio prisutan u životu čovjeka. Dok se narodi »dižu jedan protiv drugoga« (usp. Evanđelje), Isus ustraje u

stvaranju novog svijeta u kojem preživljava samo ono što ima vrijednost vječnosti; ono što je prolazno nestaje. Na takav način Krist koji je prisutan i djelotvoran od svakoga traži da bdije kako bi mogao razlikovati ono što prolazi od onoga što stoji za svu vječnost.

U životu svakog vjernika Gospodin ga uklapa u borbu: »Podići će na vas ruku i progonit će vas« (Evandjelje). U toj bici vjere nemoguće je ostati pasivan ili po strani. Taj se boj mora odvititi zbog imena Gospodinova. On je jedina naša snaga.

Gospodin čisti svakog vjernika u kušnjama za istinu. Za to je potrebno uočiti svu prisutnost Gospodinovu. »Ne dajte se zavesti!« Potrebno je bdjeti i moliti (Aleluja). Treba dati dokaz o ustrajnoj hrabrosti: »Svojom ćete se postojanošću spasiti.«

Mi smo sigurni u konačnu pobjedu. U toj perspektivi moramo se zapitati kako već danas ostati stajati u prisutnosti Sina čovječjega?

ZL

34. nedjelja kroz godinu: Blagdan Krista, Kralja svega stvorenja

(1. č. 2 Sam 5, 1—3; 2. č. Kol 1, 12—20; Ev. Lk 23, 35—43)

— Posebnost Kristova kraljevstva

Kraljevstvo je Kristovo drugačije. Ono nije od ovoga svijeta. Nije od ovoga svijeta u svakom pogledu. Tu ne vlada nikakav zakon prisile ili prestiža; nema razlikovanja ljudi na podložnike i na vladare. U Isusovu je kraljevstvu svatko pozvan da svoj život pronade u služanju i predanju. Tako je postupao Krist kralj, tako je označio i sudbinu svojih učenika.

U njegovu kraljevstvu vladaju jedino zanosi srca i slobodnog prihvaćanja i predanja. U to područje nitko ne može nasilno ući. To je sveto područje u kojem je svaki čovjek slobodan. Krist upravo na tom području kuca na vrata ljudskog srca i poziva ga da se prepusti Njemu cijelim bićem, svim srcem. To Krist i postizava predavši najprije sama sebe na drvetu križa za nas. Time je Krist osvojio svijet novom snagom, snagom ljubavi.

Zato Krist i na Križu, dok je od svijeta ostavljen, dok je u ljudskim dimenzijama najbjedniji, bespomoćan, nudi svoju pomoć i ljubav, osvaja za kraljevstvo svoje. On je sposoban i na križu uputiti razbojniku riječ utjehe: Još danas bit ćeš sa mnom u raj! To je odgovor na molbu: »Isuse, sjeti me se kada dođeš u kraljevstvo svoje«.

Još danas, već u ovoj nedjeljnoj Euharistiji, ti si s Kristom u raj, u njegovu kraljevstvu, zahvaćen njegovom ljubavlju!

ZL

LITURGIJSKA SLAVLJA KROZ MJESEK

STUDENI

1. SVI SVETI

Svetkovina

Svi sveti mučenici slave se na Istoku u jednoj svetkovini već od IV. st., i to u uskrsnom vremenu (kod Siraca) ili odmah nakon Duhova (kod Bizantinaca). Na Zapadu se također u jednoj svetkovini slave Svi sveti od VIII. st., najprije kod Kelta i Franaka, a od IX. st. — po odredbi pape Grgura IV. (827.—844.) — u cijeloj Crkvi na današnji dan.

Na pragu zime Crkva ovom svetkovinom stavlja pred vjernike sve svete kao uzore koji su prije nas svjedočili vjeru u životnim okolnostima što su bile slične našim životnim okolnostima. Po ovoj svetkovini Crkva ujedno budi u nama nadu u novi život nakon tjelesne smrti. Stoga u liturgiji ove svetkovine zrači radost, jer kršćanin vjeruje da sveci žive kod Boga i da kod njega posreduju za nas (Zborna). Svaki svetac živi u blaženom gledanju Boga te je uronjen u Božju ljubav, a svi sveti zajedno tvore Novi Jeruzalem, vječni nebeski grad. Oni su ušli u Kraljevstvo onih koji su živjeli prema blaženstvima Isusa Krista. Taj Novi grad jest nebeska ili slavna Crkva. Bog je počelo i temelj radosti svetih. Svi su oni uvedeni na put svetosti po Kristu, napose po njegovoj žrtvi na križu. Zato je Euharistija posebno izabrano mjesto zajedništva sa svetima. Tu se upravo događa posvećenje u Kristovoj ljubavi, a po euharistijskom stolu mi putnici na zemlji prelazimo na gozbu sa svetima u vječnoj domovini (Popričesna).

Svetkovina Svih svetih u puku je veoma prihvaćena. Vjernici su oduvijek vjerovali u zagovor svetih i živo osjećali njihovu prisutnost u svom vjerničkom životu. Sv. Bernard tu misao izražava slijedećim riječima: *»U našem je interesu, a ne u interesu svetih, da častimo njihovu uspomenu. Nikada ne mislim na njih a da ne osjetim kako se u meni rađa živa želja za njihovim društvom, za njihovom srećom i za njihovim zagovorom. Misлити na svece u neku ruku znači gledati ih, a po tome smo nekako preneseni — u najljepšem dijelu nas samih u zemlju živih.«*

BŠ

Istog dana

- Sv. **Benigno**, svećenik, mučenik u Galiji oko 600. god.
- Sv. **Ivan**, biskup, i **Jakov**, svećenik, mučenici u Perziji za cara Sabora.
- Sv. **Cezarije**, đakon, mučenik u Tarracini (Italija) za Dioklecijanova progonstva.
- Sv. **Marija**, sluškinja, mučenica za cara Hadrijana.
- Sv. **Cirenija i Julijana**, mučenice u Tarsu za cara Maksimijana.
- Sv. **Vigor**, biskup u Bajeux-u za vrijeme Kildeberta, kralja francuskoga.
- Sv. **Severin**, monah u Tivoli-u.
- Sv. **Maturin**, priznavalac u Vastineskom (Francuska).

2. SPOMEN SVIH VJERNIH POKOJNIKA (DUŠNI DAN)

Svetkovina Svih svetih je zacijelo bila povod što je u Crkvi nastala težnja da se svake godine uspostavi spomen Svih vjernih pokojnika. Ovaj je spomen god. 998. ustanovio sv. Odilon, opat u Cluny-u. Djelovanjem redovnika iz Cluny-a slavljenje ovog spomena širilo se u XI. st. U cijeloj Crkvi slavi se u XIV. st., i to u dan iza svetkovine Svih svetih, tj. 2. studenoga. Molitve pak za pokojne poznaje već najstarija kršćanska tradicija. Tako u Prvoj euharistijskoj molitvi Crkva ponajprije moli za sve one koji počivaju u Kristu, a zatim, proširujući molitvu za pokojne, moli za one kojih je vjera samo Gospodin poznata (Četvrta euh. molitva) i za one koji u ljubavi Božjoj prijedose s ovoga svijeta (Treća euh. molitva).

Spomen pokojnika u određenom smislu dopunja svetkovinu svih svetih i osvjetljuje istinu vjere o zajedništvu putujuće, trpeće i slavne Crkve. Zemlja, čistilište i nebo predstavljaju istu Crkvu Isusa Krista u tri različita stanja, a vjernici koji još žive na zemlji, zajedno s pokojnima kojima još trebaju čišćenja i s onima koji su ušli u blaženo gledanje Boga, sačinjavaju isto Kristovo bratstvo i zajedništvo. Sve nas naj-upsješnije povezuje molitva. Ako vjerujemo da će svi oživjeti u Kristu (Ulazna antifona na 1. misi), to je stoga što vjerujemo u Isusovu riječ: *»Ja sam uskrsnuće i život. Tko vjeruje u mene, živjet će ako i umre«* (Pričesna).

BŠ

Istog dana

- Sv. Viktorin, biskup u Ptuj, crkveni pisac i mučenik za Dioklecijanova progonstva (303.).
- Sv. Ambrozije, opat Sv. Moritza (Švicarska), umro 560.
- Bl. Just, mučenik u Trstu za Dioklecijanova progonstva.
- Sv. Katerije, Stirijski i drugi, mučenici u Sebasti za cara Licinija.
- Sv. Acindin, Pegazije i drugi, mučenici u Perziji 330. g.
- Sv. Publije, Viktor, Hermet i Papija, mučenici u Africi.
- Sv. Eustohija, djevojka i mučenica u Tarsu za Julijana Apostate.
- Sv. Teodot, biskup u Laodiceji (4 st.).

3. SV. MARTIN IZ PORRESA, OP, redovnik

Neobavezan spomendan

Rođen je u Limi god. 1579. Otac mu je bio Španjolac, Juan de Porres, vitez iz Burgosa. Majka mu je bila mulatkinja, Ana Velazquez.

Činjenica da je i mali Martin bio mulat, odigrala je veliku ulogu na njegovu putu svetosti. Prezir što ga je doživljavao od strane Španjolaca bivao je prilikom da Martin razvije krepost poniznosti do velikog stupnja. Isti je prezir — što se inače pokazivalo prema svim mulatima — poticao Martina da radi na planu socijalne jednakosti. Već odmalena je učio ljekarske vještine, što mu je bilo od izuzetne koristi u pažnji prema svima, napose prema onima iz nižih krugova društva. Nesebičnim zalaganjem i ljekarskom vještinom pomagao je mnogim bolesnicima i ranjenicima. Kadikad je ta pomoć bila izuzetno uspješna tako da su ga ljudi smatrali čudotvorcem.

Svoj ljekarski, socijalni i karitativni rad Martin je hranio dugim molitvama. Svakog je jutra neizostavno prisustvovao kod mise u župnoj crkvi sv. Lazara. Istovremeno je u njegovoj duši dozrijevala misao da se povuče u samoću. Odlučio je postati redovnik. Prijavio se superioru dominikanskog samostana sa željom da bude obični redovnički brat. Taj ulazak u redovnički stalež nije bio bez potoškeća. I u redovničkim krugovima je vladala socijalna nejednakost. Prednost u red imali su najprije Španjolci, zatim Indijanci, pa Crnci i tek na četvrtom mjestu mulati. Morao je čekati devet godina da bude primljen u red. Bilo je to 2. lipnja 1603.; a i tada je mogao biti samo redovnički brat. Martin je upravo to i želio. Mogao je uistinu živjeti kao najmanji. Ubrzo su redovnici u samostanu vidjeli da je Martin naročita osoba. U molitvi i pokori, u izuzetnoj susretljivosti prema svima i posebnoj pažnji prema bolesnoj braći proveo je vrijeme svoga redovničkog života. Umro je u Limi 3. studenog 1639. Ivan XXIII. proglasio ga je svetim 1962. godine, a Pavao VI. (1966.) zaštitnikom televizije i svih škola u Perù-u.

BŠ

Istog dana

- Kod franjevaca: **Spomen svih vjernih pokojnika franjevačkog reda.**
- **Sv. Hubert**, biskup Lütticha, umro 72. god.
- **Sv. Firmin**, biskup i apostol Alemana, umro 753. god.
- **Sv. Valentin**, prezbiter, i **Hilarije**, đakon, mučenici u Viterbu (Italija) za Maksimijanova progonstva.
- **Sv. Venefrida**, djevica i mučenica u Engleskoj oko 660. god.
- **Sv. German**, **Teofil**, **Cezarije** i **Vital**, mučenici u Cezareji (Kapadocija) za Decijeva progonstva.
- **Sv. Malahija**, O Cist., biskup u Armagh-u (Irska), umro 1148. godine, a pokopan u samostanu Chiaravalle (Francuska).
- **Sv. Ermengaudi**, biskup u Urgelu (Španjolska), umro 1035. god.
- **Sv. Silvija** (Dubravka), majka sv. Grgura Velikog, umrla u Rimu oko 593. god.

4. SV. KARLO BOROMEJSKI, biskup

Obavezan spomendan

Karlo Boromejski potječe iz jedne od najuglednijih obitelji nekađasnje kneževine Milana (Italija). Rođen je u Aroni 2. listopada 1538. Otac mu je bio ugledan senator grada Milana, majka iz patricijske obitelji Medici. Kada je Karlova majka umrla — bilo je to u njegovoj ranoj dobi — odgoj Karla i ostale dvoje djece preuzela je maćeha Tadeja Dal Verme. Od šesnaest godina Karlo je pošao na sveučilište u Paviju, gdje je stekao doktorat iz crkvenoga i civilnog prava. Po želji oca, i još više po vlastitoj želji, Karlo je htio postati svećenik. Veoma rano je uključen u visoke crkvene krugove. Kada je njegov ujak, Gian Angelo Medici, postao papom pod imenom Pio IV., Karlo je imenovan kardinalom (31. siječnja 1560). i stalnim upraviteljem milanske nadbiskupije (8. veljače 1560.). Službu milanskog nadbiskupa obavljao je iz Rima, gdje je vršio i druge važne crkvene poslove.

Karlo Boromejski je bio čovjek snažna duha i veliki crkveni reformator. Na temelju zaključaka koncila u Tridentu zdušno se zalagao za obnovu u svim pravcima crkvenog života: u liturgiji, u upravljanju crkvenih dobara, u odgoju klera, u promicanju i nadzoru karitativnih ustanova i sl. Sva ta nastojanja posebno su istaknuta na pokrajinskom crkvenom saboru u Milanu. God. 1565. osnovao je odgojni zavod za buduće svećenike, najprije u Milanu, a zatim i u drugim krajevima. Bio je neumoran u pastoralnim pohodima (vizitacijama) u svojoj nadbiskupiji; osnivao je i promicao bratovštine, među kojima napose »Bratovštinu presvetog Sakramenta« koja je širila pobožnost u čast stvarne Isusove prisutnosti u hostiji. Živio je izrazito pokornički, mnoge sate provodio je u molitvi. Umro je u Milanu 3. studenog 1584. Svetim ga je proglasio papa Pavao V. 1610. godine. Put svetosti, kojim je odano pošao, savjetovao je i drugima ovim riječima: »*Tko želi napredovati u službi Božjoj, svaki dan mora započinjati živjeti Božji život novim žarom, stajati u prisutnosti Božjoj koliko je više moguće i u svojem djelovanju imati za cilj samo slavu Božju.*«

BŠ

Istog dana

- **Sv. Vital i Agrikola**, mučenici u Bologni 304. god.
- **Sv. Emerik**, sin sv. Stjepana Ugarskog, umro 1031. godine, u dobi od 24 godine.
- **Sv. Filolog i Patroba**, učenici sv. Pavla apostola.
- **Sv. Prokul**, biskup i mučenik u Autunu.
- **Sv. Nikandro**, biskup i **Herma**, prezbiter, mučenici u Miri (Licija) za predsjednika Libanija.
- **Sv. Klaro**, prezbiter i mučenik u Vilkasinu (Galija) god. 894.
- **Sv. Porfirije**, mučenik u Efezu za cara Aurelijana.

— **Sv. Pierije**, prezbiter, bio je upravitelj Crkve u Aleksandriji za vrijeme cara Kara, Dioklecijana i Teona. Poslije progonstva došao je u Rim, tu živio i umro.

— **Sv. Amnazije**, biskup u Rodes-u (Francuska).

— **Sv. Ivanicije**, opat u Bitiniji.

— **Sv. Modesta**, djeвица u Treveru.

5. *Bogoslužje ferijalno*

Istog dana

— U Družbi Isusovoj: — **Svi sveti i blaženi iz Družbe Isusove** blagdan.

— **Sv. Zaharija i sv. Elizabeta**, roditelji sv. Ivana Krstitelja.

Sv. Luka evanđelist, opisujući Ivanovo rođenje (Lk 1, 5 sl.), dosta opširno o njima govori ističući: »Oboje bijahu pravedni pred Bogom, jer su živjeli besprijekorno prema svim zapovijedima i odredbama Gospodnjim« (Lk 1, 6).

— **Sv. Felicije**, prezbiter, i **Euzebije**, monah, mučenici u Tracini (Kampanija).

— **Sv. Galacion i Epistema**, njegova žena, mučenici u Emesi (Fenicija) za Decijeve progonstva.

— **Sv. Dujo, Teotim, Filotej i Silvan**, mučenici također u Emesi za cara Maksimijana.

— **Sv. Magnus** (Veljko), biskup u Milanu.

— **Sv. Dominator**, biskup u Brešji.

— **Sv. Fibicije**, biskup u Trijeru (6. st.).

— **Sv. Leto**, prezbiter u Orleans-u (Francuska).

6. *Bogoslužje ferijalno*

Istog dana

— **Sv. Leonardo**, pustinjač, rođio se u Galiji od plemićkih roditelja, koji su bili pogani, za vrijeme cara Anastazija (491.—518.). Odbivšu vojnu karijeru, koju mu je nudio njegov prijatelj franački kralj Klodvig, postade učenik sv. Remigija, remškog nadbiskupa, koji ga je i krstio. Nakon toga pođe najprije u samostan sv. Maksimina u Misi (orleanska biskupija), a odatle se povukao u osamu živeći kao pustinjač blizu Limoges-a. Umro je oko 559. god. Njegovo se štovanje ubrzo proširilo po Evropi te su mnoge crkve podignute njemu u čast. Budući da se za života zauzimao za oslobođenje sužnjeva i zarobljenika, njihov je zaštitnik.

— **Sv. Sever**, biskup i mučenik u Barceloni za Dioklecijanova progonstva.

— **Sv. Felicij**, mučenik u Tinisi (Afrika).

- Sv. deset mučenika koje Saraceni pogubiše u Teopolu, tj. Antiohiji.
- Sv. Atik, mučenik u Frigiji.
- Sv. Vinok, opat u Bergu (Flandrija), umro 717. god.
- Sv. Felicij, monah u Fundi (Lacij).

7. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— Sv. Prosdocim, prvi biskup Padove. Po rodu je Grk. Već kao mladić pridružio se sv. Petru apostolu i postao njegov učenik zajedno sa sv. Markom i Apolinarom. Iz Antiohije je s Petrom pošao u Rim. Petar ga je posvetio za biskupa i poslao u Padovu da propovijeda Evandjelje. Na propovijedanje mladog Prosdocima mnogi prigrlīše kršćanstvo, pa i sam gradski prefekt Vitalije i njegova žena Prepedigna. Oni sagradiše i crkvu sv. Sofije koja postade biskupsko sjedište novonastale kršćanske zajednice. Prosdocim je propovijedao Evandjelje i po okolnim mjestima uspostavljajući u njima kršćanske zajednice. Premda je u njegovo vrijeme bilo Neronovo progonstvo i premda je on hrabrio mučenike, sam je umro naravnom smrću u dubokoj starosti. God. 1957. u Padovi je, u oratoriju sv. Marije, otkrivena starokršćanska crkvice s likom sv. Prosdocima i natpisom »Biskup i priznavalac«. Kao osnivač i prvi biskup kršćanske zajednice u Padovi, Prosdocim je prvotni zaštitnik toga grada (usp. OR, od 7. XI. 1979., str. 6).

— Sv. Engelbert, biskup u Kölnu, umro kao mučenik god. 1225. Njegovi posmrtni ostaci počivaju u kölnskoj katedrali.

— Sv. Vilibrord, OSB, biskup Utrechta, apostol Frizije i Danske. Umro je 739. god. kao osamdesetgodišnji starac. Nizozemska ga slavi kao svoga zaštitnika.

— Sv. Florencije, biskup Strassburga, umro oko 600. god.

— Sv. Amarantije, mučenik u Albiju (Francuska).

— Sv. Hieron, Nikandar, Hezihije i drugovi, mučenici u Melitini (Armenija) za Dioklecijanova progonstva.

— Sv. Aukt, Taurion i Tesalonika, mučenici u Amfipolu (Makedonija).

— Sv. Melasip, Anton i Karina, mučenici u Anciri za Julijana Apostate.

— Sv. Herkulan, biskup i mučenik u Perući.

8. BL. GRACIJA KOTORSKI (MULJANIN), redovnik

Obavezan spomendan

U malom selu Muo u Boki Kotorskoj rođen je Gracija 27. XI. 1438. god. Bio je dijete siromašne ribarske obitelji pa je prvu mladost proživio kao ribar i zemljoradnik. Uskoro je postao pomorac i na jednom

od svojih putovanja god. 1468. došao je u Veneciju. Tu je nakon nekog vremena potaknut propovijedanjem bl. Šimuna iz Camerina napustio svoj dosadašnji način života i postao redovnik augustinac. Živio je na brdu Ortone nedaleko Padove. Nakon 15 godina ponovno dolazi u Veneciju. Nastanio se u augustinskom samostanu na otočiću sv. Kristofora. Umro je u Veneciji 9. XI. 1508. god.

Nakon pada Napoleona augustinci su napustili otočić i tijelo bl. Gracije darovali njegovu radnom mjestu. Tako je u velikom slavlju nakon 250 godina lađa vratila najvećega sina svoga rodnog sela — bl. Graciju. Bilo je to veličanstveno slavlje. Papa Leon XIII. odobrio je njegovo štovanje istoga dana kad i štovanje bl. Nikole Tavelića (6. lipnja 1889.).

Bl. Gracija bio je izvanredno skroman čovjek, koji je odlično shvaćao vrijednosti života i pronašao svoje mjesto koje mu pripada. Vjerno je radio svakidašnje poslove i kao ribar i pomorac, i kasnije u samostanu kao brat u vrtu i drugim kućnim poslovima. Na njega se odnosi Kristova riječ: *»Tko je u malome bio vjeran, bit će postavljen nad mnogim«* (Mt 25, 21). Posebna odlika njegova života bila je izvanredna pobožnost prema Kristu prisutnom u Euharistiji. Vrlo je pobožno sudjelovao u sv. misi, hranio se Kristovim tijelom u sv. pričesti i pronalazio vrijeme za javno i privatno klanjanje Kristu u Euharistiji. On koji nije bio svećenik, poput sv. Paškala, osobito je bio pobožan tajni Kristove prisutnosti pod prilikama kruha i vina.

HGJ

Istog dana

— **Četiri Okrunjena** (Quatuor Coronati), mučenici u Rimu za cara Dioklecijana. Zvali su se: **Klaudije, Nikostrat, Simforijan i Kastor**. Radili su kao klesari i kipari u carevim kamenolomima u Panoniji. Kao kršćani nisu htjeli klesati grčkog boga zdravlja Eskulapa i boga sunca Sola, zbog čega su osuđeni na smrt. Dok su bili vođeni na stratište, pridruži im se i peti kršćanin po imenu **Simplije**. Na njihovu grobu podignuta je crkva koja potječe iz 4. stoljeća (usp. Leto Svetnikov, IV, 275).

— **Sv. Deusdedit — Adeodat I.** (Bogdan), papa (615.—618.).

— **Sv. Vilehad**, biskup u Bremenu i, zajedno sa sv. Bonifacijem čiji je bio učenik, misionar u Friziji i Saksoniji. Umro je u Blexenu 789. god.

— **Sv. Gotfrid** (Bogomir), biskup Amiensa. Umro je u Soissons-u (blizu Pariza) 1115. god.

— **Sv. Maur**, biskup u Verdunu.

— **Sv. Klar**, prezbiter u Turs-u.

— **Ivan Duns Skot**, OFM, nazvan »Doctor subtilis«. Umro je 1308. godine. Grob mu se nalazi u Köln-u u crkvi »Male braće«. Premda nije proglašen ni blaženim ni svetim, ovdje ga spominjemo kao predstavnika i zaštitnika franjevačke filozofsko-teološke škole.

9. POSVETA LATERANSKE BAZILIKE

Blagdan

Pošto je car Konstantin Veliki god. 313. dao Crkvi potpunu slobodu, njegova je žena Fausta darovala dvorac Lateran u Rimu na brežuljku Celiju papi za rezidenciju. Tu je car Konstantin dao sagraditi crkvu, koju je papa Silvestar I. posvetio 9. XI. 324. na čast presv. Spasitelju. To je prva crkva u kojoj je rimski puk smio javno i nesmetano častiti sliku Spasitelja, što se diže nad glavnim oltarom. Budući da se uz crkvu nalazi veličanstvena krstionica, crkva je kasnije nazvana imenom sv. Ivana Krstitelja. Ta je crkva sve do danas ostala glavna crkva Rima i cijeloga svijeta, te nosi časni naziv: »Majka i glava svih crkava u Rimu i na cijelom svijetu« (natpis na pročelju). Uz tu su crkvu pape stanovali oko 1.000 godina. Tu je održano pet općih crkvenih sabora. Papina katedrala nije crkva sv. Petra nego ova — Lateranska bazilika. U njoj se vršilo i zborna bogoslužje (statio) na najvažnije dane crkvene godine, a u Uskrsnoj noći svečano se dijelio sakrament krštenja.

Obljetnica posvete Lateranske bazilike slavila se najprije u Rimu a od 12. st. u čilejo Crkvi rimskoga obreda, kao znak ljubavi i jedinstva s Petrovom Stolicom, koja — kako je napisao sv. Ignacije Antiohijski (oko 110.) — »predsjeda svekolikom skupu ljubavi«, tj. cijeloj Crkvi.

Na blagdan posvete crkve, posebno Lateranske bazilike, bogoslužje nas potiče da mislimo ne samo na materijalnu zgradu nego još više na zgradu sazdanu od živog kamenja, tj. sv. Crkvu katoličku, koja zajedno s Kristom sačinjava jedno Otajstveno tijelo. U kojem je smislu Crkva hram, razjasnio je Pio XII.: »Crkva ima s utjelovljenom Riječju istu službu, svrhu i zadaću: sve učiti istinu, ljudima upravljati i voditi ih, Bogu prinostiti milu i ugodnu žrtvu i tako uspostavljati između višnjega Tvorca i njegovih stvorova ono jedinstvo i sklad, koje apostol naroda opisuje ovim riječima: 'Više niste tuđinci i pridošlice, nego ste sugrađani svetih i ukućani Božji, sazidani na pravom temelju — na apostolima i prorocima, a zaglavni je kamen sam Krist Isus. U njemu sva zgrada, čvrsto povezana, raste u sveti hram u Gospodinu. U njemu ste i vi zajedno sazidani za stan Božji u Duhu (Ef 2, 19—22)'. To svakako biva kad se Krist u dušama ljudi na neki način izgrađuje i širi, te kada se opet duše smrtnika na neki način na Kristu izgrađuju i rastu. I tako se u ovom zemaljskom progonstvu sve više podiže sveti hram u kojem Božje veličanstvo prima ugodno i zakonito štovanje« (Enc. »Mediator Dei«). Na zaglavnom kamenu — Kristu trebaju se dakle izgrađivati vjernici prema opomeni sv. Petra: »Pristupite k njemu, živom kamenu... te dopustite da se od vas samih kao živog kamenja sagradi duhovni hram...« (1 Pt 2, 4—5).

JR

Istog dana

- **Sv. Teodor** (Božidar), vojnik i mučenik u Amaseji, u Pontu, za cara Maksimijana.
- **Sv. Orest**, mučenik u Tijani (Kapadocija) za cara Dioklecijana.
- **Sv. Aleksandar**, mučenik u Solunu za cara Maksimijana.
- **Sv. Ursin**, od apostolskih učenika posvećen i postavljen za prvog biskupa u Bourges-u (Akvitanija).
- **Sv. Agripin**, biskup u Napulju.
- **Sv. Eustalija**, Rimljanica, i **Sopatra**, kći cara Mauricija, djevice u Carigradu.

10. SV. LEON VELIKI, papa i crkveni naučitelj

Obavezan spomendan

Nesigurno je mjesto njegova rođenja. Ipak, najvjerojatnije je rođen u Etruriji. Odgajan je u Rimu i tu je završio škole pokazavši zamjernu visinu inteligencije.

Papom je postao 440. godine. Bio je pravi pastir i otac vjernika. Trudio se da očuva cjelovitost vjere, te je odvažno branio jedinstvo Crkve, koje je bilo ugroženo na I. kalcedonskom saboru. Naime, tada je osuđen monofizitizam, koji je učio da je Isus samo Bog, a ne i pravi čovjek. Kad je pročitana papina poslanica na tom saboru 451. god., svi su biskupi dugotrajno pljeskali i jednoglasno ponavljali: »To su riječi sv. Petra, koji je progovorio na usta Leonova.« Kao biskupa i papu resile su ga osobito: smirenost, smionost i neslomljivost.

Leon je bio velik i svet. Možda najveći i najbolji govornik na Zapadu u staro doba. Nevolju je Rima ublažio nakon što ga je Genzerik opljačkao (455. g.), a prije ga je spasio od Atila. Njegov susret s Atilom (452. g.) postao je legendaran. O tome protestantski povjesničar Gregorovius piše: »Rijetko se kada desilo da se nekom duhovnom licu povjeri takav posao, takva dužnost. Nastup mirnog i dostojanstvenog pape pred jednim od najstrašnijih uništitelja, koji su se ikada pojavili i koji je išao uništiti središte tadašnje civilizacije, bilo je nešto uzvišeno. To je najveličanstvenija dužnost koju je ikada jedan čovjek poduzeo. To će Leonu osigurati besmrtnost i zahvalnost cijelog čovječanstva. Takva se djela vrlo rijetko događaju, kao što se takve katastrofe vrlo rijetko spremaju. I zato ostaju vječno slavni oni koji ostvare takva djela.«

Od njega su nam sačuvana 173 pisma i 96 govora. Iz njih odsijeva jasnoća, jednostavnost, uravnoteženost i svijest odgovornosti za cijelu Crkvu. Time je ujedno postavio temelj crkvenom učiteljstvu i dao prvu zbirku papinih govora.

Kršćanin nije samo individuum. On je član sveopće Crkve, kojoj je glava Krist. On se mora osjećati, vladati i truditi da živi povezano sa svim udovima te Kristove zajednice kojoj je papa na čelu. Neka nam zato budu poticajne riječi ovoga velikog pape: »Iako je sveopća Crkva uređena raznolikim stupnjevima da bi iz različitih udova postojala cjelina svetoga tijela, ipak smo svi, kako veli Apostol, jedno u Kristu. Nitko nije službom tako odijeljen od drugoga da ne bi poniznost svakoga dijela pripadala sklopu glave. Prema tome, predragi, jedinstvo vjere i krštenja čini naše zajedništvo nerastavljenim i dostojanstvo općim. Blaženi Petar veli svojom svetom riječi: I sami kao živo kamenje ugradite se u duhovne kuće, sveto svećenstvo, prinoseći duhovne i Bogu ugodne žrtve po Isusu Kristu« (Časoslov, 2. čit.).

MJ

Istog dana

— **Sv. Andrija Avelinski**, teatinac, prezbiter, suvremenik, suradnik i prijatelj Karla Boromejskog. Odlikovao se revnošću u studiju i u opsluživanju redovničkih pravila, te žanom u apostolatu. Umro je u Napulju 1608. god. u 88. godini. Među svete uvrstio ga je papa Klement XI.

— **Sv. Trifon i Respicije**, te **sv. Nimfa**, djevica, mučenici za cara Decija.

— **Sv. Trifena i Trifoza** iz Ikonija. Potaknute Pavlovim propovijedanjem i primjerom sv. Tekle prigrliše kršćanstvo i mnogo učiniše za njegovo širenje.

— **Sv. Demetrije**, biskup, **Anijan**, đakon, **Eustozijske i dvadeset drugih**, mučenici u Antiohiji.

— **Sv. Tiberije, Modest i Florencije**, mučenici u Egatenskom kraju (Galija za vrijeme Dioklecijana).

— **Sv. Prob**, biskup u Raveni.

— **Sv. Monitor**, biskup u Orleans-u.

— **Sv. Just**, biskup i apostol Engleske za vrijeme pape Grgura I. (590.—604.).

11. SV. MARTIN TOURSKI, biskup

Obavezan spomendan

Martin je ugledao svjetlo dana u gradu Sabariju (danas Szombataly u Mađarskoj) oko 316. god. Roditelji su mu bili pogani, a otac viši vojni časnik pa je sina nazvao imenom Mart u čast božanstva rata, ali ga je odmila zvao Martinus, tj. Mali Mart. Martin je pošao očevim putem i bio vojnički časnik. Postao je kršćanin u Amiens-u (današnja Francuska). U Poitiers-u je upoznao biskupa Hilarija (svetac i naučitelj), koji mu je dao neko zemljište u Ligugé-u. Tu je Martin osnovao prvu redovničku zajednicu na području današnje Francuske. Ta je zajednica bila izvanredno jaka i značajna, pa je uskoro Martin izabran za biskupa grada Tours-a. Sad počinje drugi dio njegova života: apostolska angažiranost. Obilazio je sela i gradove i bio neumoran propovjednik. Ipak je uvijek

htio ostati redovnik pa je sagradio novi samostan i tu živio sa svojom subraćom. Nakon naporna rada umro je u Gandes-u 8. 11. 397. god. Uz sv. Antuna opata i Silvestra papu on je prvi ne-mučenik javno štovan kao svetac. Štovanje mu je rašireno po svemu svijetu, posebno u Francuskoj, gdje je oko 4.000 crkava njemu posvećeno, a oko 500 sela i gradova nose njegovo ime.

Martin je bio poganin, vojni časnik, obraćenik, redovnik, niži klerik i biskup; apostol i evengelizator, propovjednik i borac protiv krivovjerja; proganjan i napadan; konačno veliki čudotvorac i vrlo popularan svetac.

Glavna oznaka njegova života bila je potpuna angažiranost bilo u stalnoj povezanosti s Bogom u žarkoj molitvi, bilo u izuzetnom apostolskom radu. Bogoslužje stoga ističe: *»Rad ga nije umorio, niti ga je smrt pobijedila. Nije se bojao umrijeti, niti je odbijao živjeti«* (Otpjev iza čitanja). Time se aludira na trenutak njegove smrti, kad se sav predao u Božju volju riječima: *»Gospodine, ako sam potreban tvome narodu, ne otklanjam truda!«* Martin je izvrsno spojio apostolat pastira (biskupa) i kontemplaciju redovnika.

HGJ

Istog dana

— **Sv. Menas**, Egipćanin, rimski vojničar u Frigiji. Izjavivši u areni da je kršćanin, podnese mučeništvo u Kotjeu za Dioklecijanova progonstva.

— **Sv. Valentin, Felicijan i Viktorin**, mučenici u Raveni za Dioklecijanova progonstva.

— **Sv. Atenodor**, mučenik u Mezopotamiji za Dioklecijanova progonstva.

— **Sv. Veran**, biskup u Lionu.

— **Sv. Bartolomej**, opat bazilijanskog samostana Grotta Ferrata u Tuskulanu (11. st.).

— **Sv. Teodor**, opat u Carigradu, istakao se u borbi protiv ikonoklasta.

— **Sv. Menas**, pustinjač u pokrajini Abruci, čiji je život i čudesa opisao sv. Grgur, papa.

12. SV. JOZAFAT, biskup i mučenik

Obavezan spomendan

Rođen je u Ukrajini oko 1580. god. od pravoslavnih roditelja Kunčević. Prigrlivši katoličku vjeru, pristupio je monasima sv. Bazilija u Vilni. God. 1600. zaređen je za svećenika, a 1618. izabran je za nadbiskupa Polocka, te se veoma zalagao za jedinstvo Crkve. Neprijatelji su bili na njega kivni, pa je 1623. god. podnio mučeničku smrt.

Nitko nije ocrtao tako divno lik ovoga »borca« za jedinstvo kršćana kao papa Pio XI. u svom encikličkom Pismu *»Crkvu Božju«* iz 1923. god.

Pošto je tu veliki papa naglasio kako je Petar stožer jedinstva, ono ipak, ako će ustrajati zauvijek, mora biti prožeto svetošću i muče-

ništvom, nastavlja: »Takva je čast zapala Jozafata, nadbiskupa Polocka, slavenskog i istočnog obreda. Njega s pravom priznajemo za odličnika, sjaj i stup istočnih Slavena. Jedva da je netko drugi više osvjetlao njihovo ime ili bolje doprinio spasenju. On je njihov pastir i apostol; pogotovo što je svoju krv prolio za jedinstvo svete Crkve. Što više, osjećajući da ga pokreće neko nebesko nukanje, shvatio je da za ostvarenje svetog općeg jedinstva najviše može pripomoći time ako zadrži u jedinstvu opće Crkve istočni slavenski obred i bazilijansko ustrojstvo samostanskog života.

Međutim, nastojao je prije svega oko povezanosti svojih građana s Petrovom stolicom. Odasvud je skupljao dokaze koji su bili vrijedni da promiču i potvrđuju tu povezanost. Posebno je razmatrao liturgijske knjige kojima se obično služe Istočnjaci i sami odijeljeni prema odredbama svetih Otaca. Primijenivši, dakle, tako pomnu pripravu, započeo je djelo uspostave jedinstva. Takvom je istodobno snagom i ljupkošću i s takvim uspjehom radio da su ga sami neprijatelji nazvali 'otimač duša'« (Časoslov, 2. čit.).

Svetim ga je proglasio papa Pio IX. god. 1867.

Nikada neće doći do jedinstva Crkava ako ne bude radnika, molite-lja, propagatora, a posebno patnika. Mučeništvo je svakako vrhunac za ideju: da svi budu jedno. Kršćanin mora biti i na to spreman kako bi se ispunila Isusova molitva: »Kao što si ti, Oče, u meni, i ja u tebi, tako neka i oni u nama budu jedno, da svijet vjeruje da si me ti poslao« (Iv 17, 21).

MJ

Istog dana

— **Sv. Benedikt, Ivan, Matija, Izak i Kristijan**, redovnici O Carm., poubijani od razbojnika u svom samostanu u Meseritzu kod Gnjezna (Poljska) 1003. god.

— **Sv. Emilijan**, OSB, prezbiter u Tarakoni (Španjolska). Umro je 574. god. Njegov je život opisao sv. Braulije, zaragoski biskup.

— **Sv. Kunibert**, biskup Kölna, umro oko 663. god.

— **Sv. Ruf**, prvi biskup grada Avinjona.

— **Sv. Nil, opat**, bivši gradski prefekt u Carigradu za Teodozija Mlađeg i učenik sv. Ivana Krizostoma.

— **Sv. Aurelije (Zlatko) i Publije**, biskupi i mučenici u Aziji.

13.

Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Didak (Diego — Jakov) Alkalski**, OFM, redovnik, rodio se oko 1400. god. u S. Nikolás del Puerto (Andaluzija) od siromašnih roditelja. Od

mladih dana privlačio ga je život u osami i pokori. U franjevački red stupio je u Cordobi. God. 1141. poslan je kao ministar na Kanarske otoke. Tu je osnovao samostan, u kojemu je 1446. god. izabran za starješinu iako nije bio svećenik. S izuzetnim žarom zauzimao se za siromašne urođeničke protiv grabljivosti osvojevača. Zbog toga su osvojevači ustali protiv njega i god. 1449. vratili su ga u Španjolsku.

Slijedeće god. pošao je u Rim na kanonizaciju sv. Bernardina Sijenskoga. U Rimu je odsjeo u samostanu Aracoeli, gdje se bilo skupilo mnogo subraće. Kako je te godine u Rimu vladala epidemija, svi su fratri u tom samostanu oboljeli. Didak se za sve brinuo izvanrednom požrtvovnošću, a mnoge je i čudesno ozdravio. Vrativši se u domovinu (Španjolsku), živio je u raznim samostanima. Od Boga je primio izvanredna prosvjetljenja, pa je sa zanosom razmatrao o božanskim stvarima i s velikim zanosom govorio o najdubljim otajstvima vjere tako da je zagrijavao srca svojih slušatelja. Umro je u samostanu Alcalá de Henares kod Madrida 12. studenoga 1463. Svetim ga je proglasio Siksto V. god. 1588. Štovanje mu se naširilo osobito u Španjolskoj i Latinskoj Americi. U franjevačkim se zajednicama slavi kao neobavezan spomendan.

— **Sv. Stanislav Kostka**, DI, redovnik, rodio se 28. X. 1550. u Rostkowu (Poljska) od plemićkih roditelja. God. 1564. otac ga, zajedno sa starijim sinom Pavlom i kućnim učiteljem Ivanom Bilinskim šalje na nauke u Beč, u plemićki konvikt koji su vodili isusovci. Kad je taj konvikt bio zatvoren 1565. god., Stanislav se s bratom Pavlom i kućnim učiteljem nastanio kod jednog protestanta pohađajući i dalje isusovački kolegij u Beču. Tada su za Stanislava nastale teške kušnje. Naime, brat Pavao i učitelj Bilinski podali su se raspuštenom životu. Htjeli su da i Stanislav provodi takav život. No, Stanislav je stalno odgovarao: »**Ad maiora natus sum**« (Rođen sam za uzvišenije). Zbog toga ga je brat Pavao zlostavljao. Koncem 1566. god. Stanislav je teško obolio. Kad je zamolio sv. popudbinu, kućevlasnik nije dozvolio. Stanislav se molio sv. Barbari, u čijoj je bratovštini bio, te mu svetica u pratnji dvojice anđela donese sv. pričest. Učitelj Bilinski je vidio kako je Stanislav kleknuo i govorio: »Gospodine, nisam dostojan...«, što je poslije i opisao.

Kad je Stanislav ozdravio, zamolio je isusovce u Beču da ga prime u svoju družbu. Oni ga nisu primili bojeći se da će se zamjeriti poljskoj vladi, nego mu properučiče da se javi njemačkom provincijalu Petru Kaniziju. U kolovozu 1567. god. Stanislav potajno napusti Beč i uputi se prema Augsburgu. Nakon mjesec dana našao je u Dillingenu P. Kanizija. Premda se P. Kanizije uvjerio o Stanislavovu pozivu, smatrao je da nije uputno da Stanislav ostane u Njemačkoj. Stoga ga s dva mlada isusovca posla u Rim generalu Franji Borgiju s preporukom da ga primi u novicijat. F. Borgija ga je odmah primio. U novicijatu je Stanislav obolio i preminuo u noći između 14. i 15. kolovoza 1568. Čitav život Stanislav je bio uzor svih kreposti, posebno čistoće, pokore, ljubavi prema bl. Djevici Mariji i Euharistiji. Njegova poslušnost, poniznost i žar molitve stalno su se povećavali — sve do mističnog sjedinjenja s Bogom. Sveim ga je proglasio Benedikt XIII., zajedno s Alojzijem Gonzagom, god. 1726. U Družbi Isusovoj slavi se kao obavezan spomendan.

— **Sv. Homobonus** (Dobri čovjek), trgovac u Kremoni. Umro je 1197. god., a svetim ga je proglasio Inocent III. god. 1199.

— **Sv. Valentin, Solutor i Viktor**, mučenici u Raveni za cara Dioklecijana.

— **Sv. Mitar**, mučenik u Aiksu kod Narbone.

— **Sv. Antonin, Zebina, German i Enata**, djevica, mučenici u Cezareji (Palestina) za Galerija Maksimijana.

— **Sv. Arkadij, Pashazij, Prob i Eutihijan**, španjolski mučenici u Africi za kralja Genzerika.

- Sv. Nikola I., papa (858.—867.).
- Sv. Biricije, biskup u Tours-u, učenik sv. Martina biskupa.
- Sv. Eugenije, biskup u Toledu.
- Sv. Kvintijan, biskup u Auvergne-u (Francuska).

14. SV. NIKOLA TAVELIĆ, OFM, prezbitar i mučnik

Blagdan

Nikola je započeo svoj zemaljski život u Krešimirovu gradu Šibeniku oko 1340. god. Prvu naobrazbu stekao je u rodnom gradu, a vjerojatno je i franjevcem postao ili u istom gradu ili u Bribiru. Nakon novicijata studirao je bogosloviju u Zadru, Splitu ili Senju, jer su u to doba u tim gradovima postojala filozofska i teološka učilišta. Oko 1365. god. zaređen je za svećenika. Kao franjevac — misionar pošao je u Bosansku vikariju oko 1372. god. i tu ostao 12 godina. Pojedinosti o njegovu životu i radu u Bosni nisu poznate. U Palestinu je pošao u jesen 1383. ili početkom 1384. god. Zajedno s *Deodatom iz Ruticinija* (Francuska), *Petrom iz Narbone* (Francuska) i *Stjepanom iz Cunea* (Italija) podnio je mučeničku smrt u Jeruzalemu 14. studenoga 1391. god. i kao svjedok vjere započeo drugi dio života — onaj u slavi svetih.

Izvršenju smrtne osude morao je prisustvovati i gvardijan samostana sv. Spasa na Sionu fra Gerard Chalvet, Francuz. On je pomnivo sve opisao i poslao u Vatikan, Šibenik i drugdje. Tako danas imamo prvorazredno svjedočanstvo o mučeništvu sv. Nikole i drugova.

U Evropi su Nikolu i drugove štovali odmah nakon smrti. Posebno se u rodnom Šibeniku razvilo Nikolino štovanje. Stoga je papa Leon XIII. 1889. god. odobrio Blaženikovo štovanje.

Između dva rata razmahalo se Nikolino štovanje i očekivala se skora kanonizacija, ali je rat sve omeo. Posao je sretno priveden kraju i Nikolu je svetim proglasio papa Pavao VI. u Rimu 21. lipnja 1970. god. Dakle, ove se godine navršava prvo desetljeće od kanonizacije.

Sv. Nikola je izvanrednom ljubavlju ljubio Krista i želio ga donijeti svima posebno bogumilima u Bosni i muslimanima u Palestini. Propovijedanju i apostolskom radu bio je tako predan da nije pazio za svoj zemaljski život. On je bio radostan što može trpjeti i umrijeti za ime Isusovo (usp. Dj 5, 41). Stoga ga je Bog proslavio »revnošću za širenjem vjere i palmom mučeništva« (Molitva).

HGJ

Istog dana

— Sv. Josip Pignatelli, prezbitar, DI, rodio se u Zaragozi 1737. god., umro u Rimu 1811., svetim ga proglasio Pio XIII. 1954. god. U Družbi Isusovoj slavi se kao obavezan spomendan.

- **Sv. Ivan Ōrsini**, biskup u Trogiru gdje je umro i pokopan 1111. god. Trogir ga slavi kao svog zaštitnika.
- **Sv. Veneranda**, djeвица i mučeniца u Galiji za cara Antonina.
- **Sv. Venerando**, mučeniк u Troyes-u (Francuska) za cara Aurelijana.
- **Sv. Hipacije**, biskup, kamenovan u Kangriji (Paflagonija) sa strane krivovjernika kad se vraćao s Nicejskog sabora.
- **Sv. Serapion**, mučeniк u Aleksandriji za cara Decija.
- **Sv. Serapion**, reda bl. Djevice Marije za oslobođenje robova, mučeniк u Alžiru.
- **Sv. Jukund**, biskup u Bolonji.
- **Mnoštvo svetih žena** podnesoše mučeništvo u Emesi za anapskog vođe Mahdija.
- **Sv. Laurencije**, nadbiskup Dublina, umro 1180. god. za Henrika II. boreći se da ostane u zajedništvu s rimskom Crkvom.

15. SV. ALBERT VELIKI, OP, biskup i crkveni naučitelj

Neobavezan spomendan

U 13. stoljeću nastao je procvat svetosti, učenosti i čovjekoljublja. To je zlatno doba kršćanstva. Tada je kršćanstvo sličilo Himalaji, koja ima stotine vrhunaca većih od ostalih najvećih brda. Pojavili su se osnivači velikih redova: sv. Dominik i sv. Franjo Asiški. I veliki sveci, kao sv. Klara, sv. Bruno..., dolaze na pozornicu Crkve. Ipak, najviše je bilo svetih učenjaka: Bonaventura, Toma Akvinski, Ante Padovanski, Ivan Duns Skot... Časno mjesto pripada i sv. Albertu Velikom, koji je zbog univerzalne naobrazbe i učenosti nazvan »doctor universalis«.

Rođen je oko 1200. god. u Lauingenu na Dunavu (Schwaben) iz viteškog roda von Bollstatt. U Padovi je 1223. stupio u red sv. Dominika. Kao učitelj djelovao je u Hildesheimu, Freiburgu, Parizu, a u Kölnu mu je bio učenik i sv. Toma Akvinski.

Bio je provincijal njemačkih dominikanaca, biskup Regensburga, papinski propovjednik križarskih ratova u Njemačkoj i Češkoj, pomoćni biskup i učitelj u Kölnu i vodeći teolog na Drugom lionskom saboru... Bio je veoma naobražen na području teologije, filozofije i prirodnih znanosti. Zdušno se zalagao da učvrsti mir među narodima i gradovima. Napisao je mnoštvo vrijednih spisa koja se i danas rado čitaju. Umro je u Kölnu 15. XI. 1280. Blaženim ga je proglasio papa Grgur XV. god. 1622. a svetim i naučiteljem Crkve papa Pio XI. 1931. Pio XII. ga je 10 godina kasnije proglasio zaštitnikom prirodoslovaca. Alberta na slici prikazuju kao dominikanca - redovnika ili biskupa s knjigom i perom u ruci, što označuje njegov znanstveni rad i bogati književni opus. Papa Ivan Pavao II. pridružuje se velikoj proslavi 700. obljetnice smrti velikoga sveca i učenjaka, te prigodom posjeta SR Njemačkoj 1980. god. pomoli se i na njegovu grobu u Kölnu.

Život i rad sv. Alberta dokaz je kako su znanost i religija veoma srodne sile koje podižu čovječanstvo u visine. R. A. Millikan, američki nobelovac za fiziku, kaže: »Kad se prepiru ljudi koji malo znaju o nauci i oni koji malo znaju o religiji, mogao bi tko pomisliti da se tu radi o sukobu nauke i vjere, dok se u stvari radi o sukobu dviju vrsta neznanja. I nauka i vjera su usko povezane.«

MJ

Istog dana

- **Sv. Leopold**, austrijski magrof, umro 1136. god. Svetim ga je proglasio papa Inocent VIII. god. 1485.
- **Sv. Eugenije**, biskup Toleda, učenik bl. Dionizija Areopagite, prvoga atenskog biskupa, podnio mučeništvo kod Pariza.
- **Bl. Felicije**, biskup i mučenik u Noli za predsjednika Marcijana.
- **Sv. Abib**, đakon, mučenik u Edesi za cara Licinija.
- **Sv. Gurije i Samon**, mučenici za cara Dioklecijana.
- **Sv. Sekund, Fidencijan i Varik**, mučenici u Africi.
- **Sv. Makut**, rodom iz Engleske, biskup u Bretanji.
- **Sv. Luperije**, biskup u Veroni.

16. SV. MARGARETA ŠKOTSKA

Neobavezan spomendan

Sv. Margareta (Biserka) rođena je oko 1046. u Ugarskoj kao kći prognanoga engleskog kraljevića Eduarda Athelinga i ugarske kraljevine Agate. God. 1057. vrati se s ocem u Englesku, ali 1066. pred Vilimom I. Osvajačem morala je ponovno bježati. Skloni se u Škotsku, gdje se udala za kralja Malcolma III. i tako postade škotska kraljica. Rodila je osmero djece, koju je odgajala u kršćanskom duhu. Odlikovala se pokorom, molitvom i djelima milosrđa. Kao kraljica, oduševljena idealima reformnog pokreta, što je iz francuskog samostana Cluny-a zračio cijelom Evropom, uspješno je radila na obnovi vjerskog i liturgijskog života u Škotskoj. Do danas se sačuvao evanđelistar u knjižnici Bodleian u Oxfordu. Majčin duhovni rad nastavila su njena djeca. Nakon bolesti od šest mjeseci umrla je 16. studenoga 1093. u Edinburgu. Malo prije smrti primila je vijest, da su joj muž Malcolm i jedan sin poginuli u bici protiv Vilima Crvenog kod Alnwicka. Pokopana je u crkvi Presv. Trojstva u Dunfermline-u, koju je za kenterberijske benediktince bila sama sagradila. Papa Inocent IV. 1249. Margaretu proglasi svetom, Klement X. 1673. zaštitnicom Škotske, a Inocent XII. god. 1692. uvrsti je u kalendar opće Crkve.

Odmah poslije smrti grob svete kraljice postao je središte pobožnosti i hodočašća. Njezino se štovanje proširilo po svijetu, a najviše u Škot-

skoj, gdje su u zadnja dva stoljeća mnoge crkve njoj posvećene. Značajno je, da je prvi katolički samostan, koji su poslije reformacije uršulinke 1835. podigle u Škotskoj, posvećen sv. Margareti, a od 1930. u mjesecu lipnju svake godine tisuće katolika iz cijele Škotske dolaze na hodočašće sv. Margareti u Dunfermline.

Sv. Margareta, kraljica, odlikovala se ljubavlju prema svima potrebnima: siromasima, bolesnicima i uciviljenima. Tu značajnu crtu njene svetosti naglašava i zborna molitva u misi na njezin spomendan: *»Bože, ti si sv. Margaretu odlikovao osobitom ljubavlju prema siromasima. Daj da njezinim zagovorom i primjerom ljudima očitujemo sliku tvoje do-*

KJ

— SV. GERTRUDA, djeвица

Neobavezan spomendan

Rođena je 6. siječnja 1256. u Njemačkoj (Thüringija). Kao dijete od pet godina dadoše je u ženski cistercitski samostan Helfta kraj Eislebena, gdje je dobila zavidnu humanističku i teološku naobrazbu. U mlađim godinama veliko zanimanje za književnost, filozofiju, glazbu i umjetnost udaljilo ju je od dubljega duhovnog života, ali koncem 1280. doživi duboko obraćenje, a 21. siječnja 1281. prvo Kristovo ukazanje. Otada, pa sve do smrti (13. studenoga 1302.), Gertruda je živjela u dubokom sjedinjenju s Kristom tako da je postala jedna od najvećih mističnih duša u Njemačkoj i u Crkvi uopće.

Da bi se i drugi okoristili njenim znanjem i karizmama, Gertruda se dala na pisanje i njemačkim i latinskim jezikom. Sačuvana su dva njena velika djela pisana dobrim latinskim jezikom i izvrsnim stilom: »Objave ili Poslanik božanske ljubavi« i »Duhovne vježbe«. Prvo djelo, koje ima pet knjiga, odlikuje se ispravnom teološkom naukom, a drugo je dragulj asketsko-mistične književnosti.

Međutim, nakon Gertrudine smrti i njezin grob i djela pala su u zaborav, dok nakon dvjesta godina nisu počeli objavljivati njezinu književnu ostavštinu. Nikada nije svečano kanonizirana, ali je Sv. Stolica 1606. odobrila njeno štovanje, 1677. ime joj uvrstila u Rimski martirologij, a 1738. i u opći kalendar Crkve. Osim u Njemačkoj, njeno se štovanje raširilo daleko po katoličkom svijetu, a osobito na Pirinejskom poluotoku i u Americi. Jedina je njemačka svetica, koja nosi naziv Velika, čime se razlikuje od drugih svetica istog imena.

Odlikovala se poniznošću, pokorom i uslužnošću. Jedna je od prvih inicijatora pobožnosti Srcu Isusovu. Gotovo da se svi zazivi litanija Srca Isusova nalaze u njenim djelima. Od 1281. pa do smrti Gertruda je uvijek živjela u živom osjećaju osobne Kristove nazočnosti. Na tu

činjenicu podsjeća i zborna molitva u obrascu njene mise: »Bože, ti si u srcu svete djevice Gertrude sebi pripravio ugodan boravak. Njezinim zagovorom rasvijetli nam tamu srca, da iskusimo radost tvoje nazočnosti i djelovanja.«

KJ

Istog dana

— **Bl. Rok González, Alfonz Rodrigues i Ivan del Castillo**, DI, prezbiteri, misionari među Indijancima u Latinskoj Americi, gdje su i umrli mučeničkom smrću 1628. god. Blaženima proglasio ih je Pio XI. god. 1934. U Družbi Isusovoj slave se kao obavezan spomendan.

— **Sv. Rufin, Marko, Valerije i drugovi**, mučenici u Africi.

— **Sv. Elpidije, Marcel, Eustohije i drugovi**, mučenici za Julijana Apsolate.

— **Sv. Eucherije**, biskup u Lionu.

— **Sv. Fidencije**, biskup u Padovi.

— **Sv. Edmund**, nadbiskup Canterbury-a (Engleska), umro u progonstvu 1240. god. zbog toga što je branio prava Crkve.

— **Sv. Otmar**, opat u Canterbury-u.

17. SV. ELIZABETA UGARSKA, zaštitnica III. franj. reda

Obavezan spomendan (u franj. zajednicama — blagdan)

Sv. Elizabeta Ugarska, turingijska grofica, rodila se u ugarskom gradu Saros Patak god. 1207. kao kći ugarsko-hrvatskog kralja Andrije II. i kraljice Gertrude. Po ondašnjem običaju već u prvoj godini života bila je zaručena za Ljudevita IV., turingijskog grofa, pa je od 1211. bila odgajana u Wartburgu, gdje je ostala do smrti muža. Udavši se 1221. za spomenutog Ljudevita, kroz šest godina braka rodi mu troje djece: grofa Hermana, vojvotkinju brabantku Sofiju i premonstratensku redovnicu Gertrudu (+13. VIII. 1297.), koju je Crkva također proglasila blaženom!

Plemeniti Elizabetin muž odazva se pozivu pape Honorija III. i pođe na križarsku vojnu. Ali, na putu prema Svetoj Zemlji u talijanskom gradu Otrantu 11. VII. 1227. zadesi ga smrt i Elizabeta u 20. godini života ostade udovica s troje nejake djece.

Već za muževljeva života uz obiteljske dužnosti Elizabeta se posvetila asketskom i karitativnom djelovanju slijedeći savjete svojih ispovjednika: najprije franjevca Rüdigera, a onda premonstrata Konrada Marburškog, glasovitog propovjednika.

Poslije muževljeve smrti Elizabeta se nastani u Marburgu, gdje se još više dade na djela milosrđa. Svoju imovinu je upotrijebila za gradnju bolnice u Marburgu, koju je posvetila sv. Franji Asiškom i u nju je

skupila najbjednije i najzapuštenije bolesnike. Svakoga dana ujutro i navečer dolazila je u bolnicu i svojim štíćenicima sama činila najniže usluge. Prije smrti je izjavila, da sve što bi se moglo zvati njezinim pripada siromasima — osim jedne jedine haljine, u kojoj želi biti ukopana. Kroz kratko vrijeme kao djevojka, žena, majka i udovica dovinula se do velike svetosti. Umrla je u Marburgu 17. studenoga 1231. u 24. godini života. Nisu prošle ni četiri godine papa Grgur IX. 1. lipnja 1235. proglasi je svetom. Njezin spomendan sve do našega doba bio je na dan ukopa 19. studenoga, dok je danas nakon reforme kalendara na dan smrti.

Elizabetin grob u Marburgu postao je slavan, dok ga 1539. godine nije Luterov pristaša, a potomak svetičine kćeri Sofije (!), Filip Hesenški profanirao. Dio relikvija čuva se u Beču.

Spomenuti Konrad sveticu opisuje kao »tješiteljicu siromašnih« i »hraniteljicu gladnih«. Drugi su je nazvali »apostolkom ženskog spola«, »slavom Njemačke«, »sveticom ljubavi« i »drugom Klarom«. Smatraju je prvom trećoredicom Njemačke. Budući da je i inače bila usko vezana s tek nastalim franjevačkim redom, proglašena je zaštitnicom Franjevačkog svetovnog reda (TR). Njezino ime nose mnoga karitativna društva (»Elizabetinke« u Njemačkoj), a u kršćanskom svijetu oko 30 milijuna žena nose ime Elizabeta.

Sv. Elizabeta svojim socijalnim djelovanjem uvijek je suvremena, osobito danas. Te su njezine kreposti naglašene i u zornoj molitvi: *»Bože, tvojom milošću blažena je Elizabeta u siromasima gledala i častila Krista. Daj nam po njezinu zagovoru da neumornom ljubavlju služimo potrebnima i nevoljnima.«*

KJ

Istog dana

— **Sv. Grgur**, biskup u Neocezareji (Pont), svom rodnom mjestu. Umro je 270. god. Zbog znamenja i čudesa koja je Bog preko njega činio nazvan je »Čudotvorac«.

— **Sv. Dionizije**, biskup u Aleksandriji, Origenov učenik i voditelj Aleksandrijske katehetske škole, čovjek širokog znanja i odvažnosti u svim suprotnostima, te pun apostolskog žara i zauzetosti za Crkvu. Zbog svega toga nazvan je »Veliki«. Umro je oko god. 264., gotovo kao mučenik, jer je mnogo pretrpio za vrijeme Valerijanova i Galijenova progonstva.

— **Sv. Alfej i Zahej**, mučenici u Palestini za cara Dioklecijana.

— **Sv. Aciskola i Viktorija**, njegova sestra, mučenici u Cordobi za cara Dioklecijana.

— **Sv. Hugo**, kartuzijanac, biskup u Lincoln-u i branilac prava Crkve, umro je 1200. god.

— **Sv. Anijan**, biskup u Orleans-u, umro 453. god.

— **Sv. Grgur**, biskup u Tours-u, umro 594. god.

— **Sv. Eugenije**, đakon biskupu Zenobiju u Firenci.

18. POSVETA BAZILIKA SVETIH APOSTOLA PETRA I PAVLA

Neobavezan spomendan

Na brežuljku Vatikanu u Rimu, gdje je prvak apostola sv. Petar bio raspet na križ i pokopan, dao je car Konstantin izgraditi veličanstvenu baziliku. Isto tako dao je sagraditi i baziliku sv. Pavla uz Ostijsku cestu, gdje je Pavlu odsječena glava. Tu su baziliku kasnije proširili i nadogradili Valentinijan, Teodozije i njegov sin Honorije, prvi car zapadnog carstva. Baziliku sv. Petra posvetio je papa Silvestar I. na 18. XI. 326., a baziliku sv. Pavla papa Siricije (384.—399.). Obljetnica posvete tih bazilika slavi se u čitavoj zapadnoj Crkvi od 11. st. Današnja bazilika nad grobom sv. Petra izgrađena je u 16. i 17. st., a posvetio ju je papa Urban VIII. god. 1626. također na 18. XI. Početkom 19. st. požar je uništio baziliku sv. Pavla na Ostijskoj cesti. Doprinosima cijeloga kršćanskog svijeta sagrađena je nova, mnogo ljepša i veličanstvenija. Nju je posvetio papa Pio IX. 10. XI. 1854. Otada se obljetnica obiju bazilika slavi na današnji dan.

Slavljenje posvete bazilikâ sv. Petra i Pavla jest kao duhovno hodočašće na grobove tih apostolskih prvaka. Te su bazilike zajedničko dobro svih članova Crkve. Stoga je razumljivo da svi slavimo obljetnicu posvete tih crkava. U tim bazilikama obavlja se bogoslužje na najglavnije nedjelje i svetkovine kroz liturgijsku godinu. U bazilici sv. Petra zborno je bogoslužje 14 puta godišnje, a u bazilici sv. Pavla 4 puta. Također se u tim bazilikama, posebno u bazilici sv. Petra održavaju i drugi važni crkveni skupovi, npr. proglašenje blaženika i svetih. Drugi vat. sabor je također održan u bazilici sv. Petra.

Slavljenjem posvete bazilika sv. Petra i Pavla mi u stvari slavimo tu dvojicu apostolskih prvaka. Oni su bili stožeri Crkve ne samo u njezinu početku i kroz njezinu povijest nego su to i danas i bit će do svršetka svijeta, jer su Petru predani »ključevi kraljevstva nebeskog«, a Pavao je postavljen za »učitelja naroda«. »Njih je Božja milost uzdigla među svim članovima Crkve do takvog vrhunca da ih je postavila u tijelu, kojem je Krist glava, kao dvostruko svjetlo očiju«, kako veli papa Leon Veliki (Časoslov, 2. čit.).

ŠŠ

Istog dana

— **Bl. Salomeja Krakovska**, djeвица, rođena je u Krakovu 1211. god. Njezin otac Lešek bio je krakovski knez. Kad su Salomeji bile 3 godine, zaručio ju je sa šestgodišnjim Kolomanom, sinom ugarsko-hrvatskog kralja Andrije II. Salomeja je međutim poslije, zajedno s Kolomanom, učinila zavjet čistoće. Tom je zavjetu ostala vjerna i na dvoru ugarsko-hrvatskog kraljevstva živeći skromno i povučeno, izbjegavajući zabave i raskoši dvora, te koristeći slobodno vrijeme za molitvu. Za života Andrije II. Koloman je bio herceg (upravitelj) Dalmacije i Slavonije dok nije poginuo god. 1241. u borbi s Tatarima. Kroz to vrijeme Salomeja se zauzimala osobito za franjevačke i

dominikanske samostane. Nakon Kolomanove smrti, povratila se u Poljsku, te u Sandomierz-u 1245. god. stupila u klarise. Te je iste godine, zajedno s bratom Boleslavom, u Zawichost-u osnovala crkvu i samostan za franjevce, a za klarise gostinjac i samostan, u koji se i sama preselila. Poslije je i u Skali osnovala jedan samostan za klarise, kamo se 1259. god. sklonila zbog opasnosti od Tatara. Umrkla je 17. XI. 1268. Njezini posmrtni ostaci preneseni su u franjevačku crkvu u Krakovu, gdje se i danas nalaze. Odmah poslije njezine smrti počeli su je štovati kao sveticu. Njezino štovanje kao blaženice odobrio je papa Klement X. dekretom od 17. V. 1672. U franjevačkim zajednicama se slavi kao neobavezan spomendan.

- **Sv. Roman**, mučenik u Antiohiji za cara Galerija.
- **Sv. Hezihije**, kao vojnik mučen također u Antiohiji.
- **Sv. Orikul i drugovi**, mučenici za progonstva Vandala.
- **Sv. Maksim**, biskup u Mainz-u za cara Konstancija. Pretrpjevši mnogo od arijanaca, umrije 378. god.
- **Sv. Toma**, monah u Antiohiji.
- **Sv. Odon**, opat u Cluny-u, umro 942. god.
- **Bl. Filipina Duchesne**, redovnica, misionarka među Indijancima u Sjevernoj Americi, umrla 1852. god. Blaženom ju je proglasio Pio XII. god. 1940.

19. *Bogoslužje ferijalno*

Istog dana

— **Sv. Janja Asiška**, djevica, rođena sestra sv. Klare, rodila se u Asizu 1197. god. Pridružila se sestri Klari u samostanu kod crkve S. Angelo di Panso u Asizu god. 1212. Za njezine roditelje to je bio teški udarac. Oni i njihovi rođaci sve su poduzeli, pa i fizičku silu, da bi je izvukli iz samostana, ali nisu uspjeli. Zbog sličnosti sa sv. Janjom, rimskom mučenicom, sv. Franjo je nazva »Agnesa — Janja«, inače joj je krsno ime bilo Katarina. Janja je neko vrijeme živjela sa sestrom Klarom u samostanu kod sv. Damjana u Asizu. Zatim je imenovana poglavaricom novoosnovanog samostana Monticelli kod Firence, a onda se opet povratila u samostan sv. Damjana u Asizu, gdje je i umrla god. 1253., nekoliko dana nakon smrti sv. Klare. God. 1260. njezino je tijelo preneseno u baziliku sv. Klare u Asizu, gdje se i danas čuva. Životopisi, a još više legende, mnoštvo čudesa pripisuju sv. Janji. Svakako, njezin se kult počeo odmah širiti dok ga i službeno nije potvrdio papa Benedikt XIV. god. 1752. U franjevačkim se zajednicama sv. Janja slavi kao neobavezan spomendan, a kod klarisa kao obavezan.

- **Sv. Abdija**, prorok u Samariji.
- **Sv. Maksim**, prezbiter i mučenik u Rimu za Valerijanova progonstva.
- **Sv. Krispin**, biskup i mučenik u Astiagenzu (Španjolska) god. 303.
- **Sv. Faust**, đakon u Aleksandriji i mučenik za Dioklecijanova progonstva.
- **Sv. Barlaam**, mučenik u Cezareji (Kapadocija).
- **Sv. Severin, Eksuperij i Felicijan**, mučenici u Vieni (Francuska).
- **Sv. Aza i drugovi** (150 vojnika), mučenici u Izauriji za cara Dioklecijana.
- **Sv. Matilda von Hackeborn**, djevica, sestra sv. Gertrude, opatica u Helftu (kod Eislebena), umrla 1299. god.

20. *Bogoslužje ferijalno*

Istog dana

- **Sv. Feliks de Valois**, s Ivanom de Matha suosnivač trinitaraca, reda za otkup robova, umro u Parizu 1212. god.
- **Sv. Nersa, biskup, i drugovi**, mučenici u Perziji.
- **Sv. Oktavije, Solutor i Adventor**, vojnici tebaitiske legije, podnesoše mučeništvo u Mesini za cara Maksimijana.
- **Sv. Agapije**, mučenik u Cezareji (Palestina) za cara Maksimijana.
- **Sv. Dazije**, biskup i mučenik u Dorostoru (Mizija) za predsjednika Basa.
- **Sv. Eustahije, Tespazije i Anatolije**, mučenici u Niceji za Maksimijanova progonstva.
- **Sv. Baso, Dionizije, Agapit i drugih četrdeset**, mučenici u Herakleji (Tracija).
- **Sv. Edmond**, engleski kralj, umro kao mučenik u Hoxney-u 870. god.
- **Sv. Grgur Dekapolit**, mnogo pretrpio u Cartigradu braneci čašćenje svetih slika.
- **Sv. Benigno**, biskup u Milanu u doba barbarskih provala.
- **Sv. Simplicije**, biskup u Veroni.
- **Sv. Silvestar**, biskup u Chalons-u, umro 525. god.
- **Sv. Bernward**, biskup u Hildesheimu, umro 1022. god., svetim ga je proglasio papa Celestin III. god. 1193.

21. **PRIKAZANJE BLAŽENE DJEVICE MARIJE**

Obavezan spomendan

Prvi dokumenat koji govori o Marijinu prikazanju u hramu jest apokrif »Jakovljevo protoevanđelje«, djelo kršćanskog pisca iz 2. — 3. st., koji govori kako su Marijini roditelji Joakim i Ana donijeli u hram svoju kćerku Mariju kao dijete od tri godine i prikazali je Gospodinu. Marija je u hramu dalje živjela i rasla kao djevica služeći Bogu. Sadržaj ovoga Marijina spomendana temelji se na pisanju spomenutog apokrifa.

Neposredni pak povod za ovaj Marijin spomendan jest posvećenje bazilike »Svete Marije Nove«, koju je u Jeruzalemu sagradio car Justinijan I. i koja je bila posvećena 21. studenoga 543. god. Na dan posvete te crkve rodio se i ovaj Marijin spomendan, jer se od tada nalazi u kalendarima svih istočnih Crkava.

Na Zapadu se ovaj spomendan počeo slaviti po raznim zemljama od 12. st. U opći je kalendar ušao 1372. god., za pape Grgura XI., koji ga je protegao na cijelu Crkvu te za nj odobrio vlastitu misu i oficij. Spomendan dobiva konačni oblik god. 1602., kad je papa Klement VIII. izvršio reviziju kalendara.

Pavao VI. u »*Marialis cultus*«, nabrajajući Marijine blagdane, između ostalih ističe »i takve, koji — nadilazeći apokrifne podatke — u svome sadržaju pružaju visoku vrijednost uzora, te se nadostavljaju na časne predaje, nastale posebno na Istoku (21. studenoga: Prikazanje Blažene Djevice Marije)« (br. 8).

Marijino prikazanje u hramu prizivlje nam u pamet nekoliko temeljnih činjenica: a) Marijin uzvišeni poziv da bude majkom Isusovom; b) duboku pobožnost Marijinih roditelja koji žele svoju kćerku odgojiti u hramu; c) običaj židovske obitelji da hramskoj službi posvete svoju djecu koja će veličati Gospodina; d) Marijino potpuno prikazanje Gospodinu od prvog časa svoga opstanka, da u duhu služenja i skrovitosti bude dionica našega otkupljenja.

Duh koji izlazi iz ovog Marijina spomendana jest Marijina svijest da ju je zahvatila milost koja će se odraziti na cijelom njezinu životu. Marija, milosti puna već od svoga začeca, sada se prinosi na službu milosti. Kod Navještenja će se ona sjediniti s početom i nosiocem milosti. Ona je tako živjela i tako se ponašala da je njen život uvijek izarivao i odavao nutarnje milosno stanje.

Zbog toga je ovaj Marijin spomendan u sebi *oblatio* — prinos i *consecratio* — posveta čime se Marija na poseban način posvetila Bogu kao nitko drugi, pa je zato današnja liturgija promatra kao hram Gospodnji i svetište Duha Svetoga.

SČ

Istog dana

— **Sv. Mavro**, biskup i mučenik, zaštitnik Poreča i porečke biskupije. O životu sv. Mavra povjesničari ne znaju ništa pobliže. Sigurno je samo da je u Poreču u IV. st. bio biskup po imenu Mavro (Maurus) i da je tu umro kao mučenik. O tome svjedoči ploča, koja je 1846. god. pronađena ispod velikog oltara Eufrazijeve bazilike u Poreču (VI. st.), s natpisom na latinskom jeziku koji u hrvatskom prijevodu glasi: »Ovo sveto počivalište sadrži tijelo isповjedaoca Mavra; ovo je prvotna njegovim zagovorom obnovljena crkva; ovdje, gdje je postao biskup i isповjedaoc, bio je dostojno prenesen; zbog toga je ovo mjesto dvostruko u časti.« Prema procjeni stručnjaka ta ploča s natpisom potječe iz V. na VI. st., kao i epigrafi, također na latinskom jeziku, koji je pronađen u ruševinama zida biskupske palače, a u prijevodu glasi: »Čiji pobjednički udovi odsada počivaju unutar zidina ovoga grada Poreča.« Epigrafi se očito odnosi na biskupa Mavra koji je bio mučenik, jer »priznavalac« (confessor) ovdje znači »mučenik«, budući da su u V. i VI. st. i tako nazivali mučenike. Osim toga, na mozaiku u apsidi Eufrazijeve bazilike sv. Mavro je prikazan s mučeničkom krunom u ruci. Sve to govori da je sv. Mavro nakon mučeničke smrti bio pokopan na jednom groblju izvan grada i da ga je dva stoljeća kasnije biskup Eufrazije prenio u svoju baziliku.

Kad je opat Martin po naredbi pape Ivana IV. (640.—642.) došao u Dalmaciju da otkupi kršćanske robove i u Rim donese relikvije domaćih sv. mučenika, odnio je i relikvije sv. Mavra. O tome svjedoče freske u oratoriju sv. Stjepana uz lateransku kriptonicu, na kojima je prikazan i sv. Mavro. Poslije su njegove relikvije, barem djelomično, ponovno donesene u Poreč, gdje postoje svjedočanstva od X. st. koja govore da su u Poreču relikvije

sv. Mavra. Danas se one čuvaju u porečkoj katedrali u umjetnički izrađenom kovčežiću iz god. 1934. Poreč na današnji dan svečano slavi svoga zaštitnika.

— **Sv. Ruf**, kojega sv. Pavao u poslanici Rimljanima (16, 13) pozdravlja i naziva »izabranik u Gospodinu«.

— **Sv. Celso i Klement**, mučenici u Rimu.

— **Sv. Demetrije i Honorije**, mučenici u Ostiji.

— **Sv. Honorije, Eutihije i Stjepan**, mučenici u Španjolskoj.

— **Sv. Heliodor**, mučenik u Pamfiliji za Aurelijanova progonstva. Poslije njegova mučeništva krvnici se obratiše i podnesoše mučeništvo.

— **Sv. Gelazije**, papa (492.—496.), plodan pisac, teolog, učitelj i povjesničar svoga vremena; nepopustljiv u borbi sa skizmaticima i carevima, a u Rimu je konačno iskorijenio poganstvo.

— **Sv. Albert**, biskup u Liege-u, umro kao mučenik braneći slobodu Crkve (konac XI. st.).

22. SV. CECILIJA, djeвица i mučenica

Obavezan spomendan

Možda se ni o jednoj svetici nije toliko pisalo kao o sv. Ceciliji, iako o njezinu životu i djelovanju postoje samo šturi povijesni podaci. Spomen na njezino mučeništvo susreće se već u početku IV. stoljeća, bazilika je sagrađena njoj u čast već u V. st., a blagdan joj se slavi u Rimu od VI. st. Bila je štovana kao ugledna i uzorna žena koja je zajednici kršćana darovala zemljište i zgradu za sastanke i obavljanje bogoslužja. Tu je danas njezina bazilika.

Sačuvan je opis njezina mučeništva iz kraja IV. st. Nije lako razlučiti povijesnu jezgru od legende. Prema tom spisu Cecilija je kao kršćanska djevojka bila zaručena za poganskog mladića Valenijana. Na njezin nagovor mladić se dao krstiti od pape Urbana (222.—230.). Živjeli su u djevičanskom braku i zajedno podnijeli mučeništvo. Pokopani su u Kalistovim katakombama. Papa Paškal I. (817.—824.) prenio je njezino tijelo iz katakomba u Svetičinu baziliku. U dva druga sarkofaga položio je tjelesa sv. mučenika Valerijana, Tiburcija i Maksima, te papa Urbana i Lucija. Pri temeljitoj obnovi njezine bazilike 1599. god. posebna komisija je otvorila njezin grob i našla njezino tijelo »cijelo kao da spava« — kako izvješćuju očevici. Umjetnik Maderna izradio je glasoviti mramorni kip Svetice u ležećem stavu.

Cecilija, jedna od četiri velike rimske djevice i mučenice, proglašena je zaštitnicom glazbe i glazbenika. Povod tome je krivo tumačenje jednoga teksta iz opisa njezina mučeništva (»Cantantibus organis...«). A kad je A. Marino 1584. osnovao u Rimu Bratovštinu glazbenika sv. Cecilije, glazbenici su je počeli slaviti kao svoju zaštitnicu.

U prošlom stoljeću F. X. Witt pokrenuo je tzv. »cecilijanski pokret«, tj. nastojanje za obnovom crkvene glazbe. I u nas je taj pokret

odigrao značajnu ulogu i pokrenuo crkveni glazbeni časopis »Sv. Cecilija«, koji izlazi još i danas.

HGJ

Istog dana

— **Sv. Filomen i Apija**, učenici sv. Pavla (usp. Flm 1—2), mučenici u Kolosi (Frigija) za cara Nerona.

— **Sv. Maur**, kao kršćanin došao iz Afrike u Rim na grobove apostolskih prvaka i tu podnese mučeništvo za cara Numerijana i prefekta Celerina.

— **Sv. Marko i Stjepan**, mučenici u Antiohiji Pisidijskoj za cara Dioklecijana.

— **Sv. Pragmacije**, biskup u Autunu, umro 520. god.

23. SV. KLEMENT I., papa i mučenik

Neobavezan spomendan

Sv. Irenej u svome traktatu »Protiv nevjernika« jasno govori o redosljedu prvih papa. On kaže: »Pošto je osnovana i sagrađena Crkva, apostoli Petar i Pavao prenijeli su vlast Linu, a ovaj Anakletu. Poslije njih na trećem mjestu dolazi Klement. On je bio u vezi s apostolima, vidio ih je svojim očima i njihove riječi slušao svojim ušima.« Pavao ga spominje u svojoj poslanici Filipljanima (4, 3).

Vjerojatno je bio Rimljanin. Rimskom Crkvom upravlja potkraj I. stoljeća. Jedan je od prvih rimskih biskupa, apostolski otac, učenik sv. Petra i Pavla, istaknuti ranokršćanski pisac. Zbog svega toga mnogi povjesničari misle da je Klement neposredni nasljednik sv. Petra.

Život mu je vezan uz mnoge legende. Kaže se da je za cara Trajana bio prognan u kamenolome mramora na Krim, jer se nije htio odreći kršćanstva. S njim pođoše u progonstvo i mnogi njegovi obraćenici.

Tu su trpjeli zbog nestašice pitke vode. Klement se obrati Bogu i pokaza se janje koje ih povede na određeno mjesto, i pošto je Svetac udario trnokopom, voda se pokazala. Progonitelji su bili radi toga gnjevni i stavivši mu sidro oko vrata, baciše ga u more. No, njegovi sljedbenici počеше usrdno moliti. Voda se povuče, pokazala se mali hram i unutra svečevo tijelo. Konstantin, poznat pod imenom sv. Ćiril, jedan od dvojice slavenskih apostola, prenio je s Krima u Rim, u crkvu sv. Klementa, njegove posmrtno ostatke.

Zbog navedene legende sv. Klement se obično prikazuje sa sidrom oko vrata i pokraj sebe. Često ga prikazuju i s janjetom, koje ga je dovelo do vode. Općenito je odjeven u papinsku odjeću.

Sv. Klement se proslavio svojom mučeničkom smrću, ali i svojom divnom poslanicom Korinćanima u kojoj, kao vrhovni pastir, poziva

na pokornost one koji su se pobunili protiv zakonitih prezbitera u toj crkvenoj zajednici, te sve upozorava kako svatko ima dar od Boga u svome životu i da svoj dar svatko mora podrediti svome bližnjemu. On piše: »Nek jaki štiti slaboga, a slabi nek poštuje jakoga. Nek bogati pomogne siromašnome, a siromašni neka zahvaljuje Bogu što mu je dao nekoga koji će u pomoć priskočiti njegovoj neimaštini. Nek mudrac svoju mudrost ne očituje riječima, već dobrim djelima. Nek ponizni ne daje svjedočanstvo o sebi samome, već nek to prepusti drugome...« (Časoslov, 2. čit.).

MJ

Istog dana

— **Sv. Kolumban**, opat, rodio se oko 450. god. u irskoj pokrajini Leinster. Prihvativši monaški život, živio je u raznim samostanima na otocima irskih jezera opslužujući strogo pravilo sv. Comgalla. Odatle se s dvanaestoricom svojih učenika dao na misionarenje po zemljama Zapadne Evrope (Francuska, Belgija, Njemačka, Austrija) osnivajući samostane u raznim mjestima kojima je upravljao čvrstom stegom. Prisiljen da ode u progonstvo, prijeđe Alpe i dođe u Lombardiju (Italija). Pri koncu života povukao se u ligurske Apenine između Genove i Pavije i tu, u Bobbi-u, sagradio crkvu i samostan u kojem je i umro 615. god. Taj je samostan bio jedan od centara zapadnoga monaštva. Tako se sv. Kolumban istakao kao prvi i najveći od svih irskih misionara. U rimskom kalendaru ubilježen je na današnji dan kao neoba vezan spomendan.

— **Sv. Felicita**, majka sedmorice mučenika, mučenica u Rimu za cara Marka Antonina.

— **Sv. Lukrecija**, djevica i mučenica u Meridi u Španjolskoj za Dioklecijanova progonstva.

— **Sv. Sizinije**, mučenik u Cizici (Helespont) za Dioklecijanova progonstva.

— **Sv. Anfilohije**, biskup u Ikoniju, suvremenik sv. Bazilija i sv. Grgura Nazijanskog.

— **Sv. Trudon**, prezbiter, apostol Flandrije (7. st.).

24. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Krizogon** (Krševan), mučenik u Akvileji za cara Dioklecijana. Inače je bio zamjenik gradskog prefekta i najkršćanskiji čovjek u Akvileji. Na zapovijed Dioklecijana najprije je bio zatvoren, zatim mu je ponudio službu gradskog prefekta i konzula ako se odreče kršćanske vjere. Kad je Krizogon to odbio, po naredbi Dioklecijana odsječena mu je glava a tijelo bačeno u more. Njegovo je tijelo uzeo i časno sahranio prezbiter Zoil. Ime mu je ušlo u Rimski misni kanon. Zadar ga štuje kao svoga zaštitnika. Zadrani su njemu u čast podigli krasnu romaničku crkvu — sv. Krševan, koju je 4. svibnja 1175. posvetio prvi zadarski nadbiskup Lampridije. Inače je, prema predaji, tijelo sv. Krševana (Krizogona) preneseno iz Akvileje u Zadar 649. god.

- **Sv. Krescencijan**, mučenik u Rimu za vrijeme pape Marcela I. (307.—309.).
- **Sv. Aleksandar**, mučenik u Korintu za Julijana Apostate.
- **Sv. Felicisim**, mučenik u Perudi.
- **Sv. Firmina**, djeвица i mučenica u Ameriji (Umbrija) za Dioklecijanova progonstva.
- **Sv. Flora** (Cvita) i **Marija**, djevice i mučenice u Cordobi za arapskog progonstva.
- **Sv. Protazije**, biskup u Milanu za cara Konstanta.
- **Sv. Porcijan**, opat u auvergnskom kraju (Francuska) za kralja Teodorika.
- **Sv. Roman**, prezbitar u Blaviju (Francuska).

25. *Bogoslužje ferijalno*

Istog dana

— **Sv. Katarina Aleksandrijska**, djeвица i mučenica. Njezino je čašćenje vrlo rašireno i na Istoku i na Zapadu već u 8. st. Na žalost, o njezinu životu i mučeništvu nemamo povijesnih podataka nego samo kasnijih legendarnih izvještaja, kakav je i »**Passio sanctae Catharinae martyris**« iz 6. ili 7. st. Prema tom izvještaju, Katarina je bila kršćanka plemićkog roda. Kad je car Maksimin naredio da svi stanovnici Aleksandrije moraju doći u hram i žrtvovati idolima. Katarina je sa svojim služavkama također došla u hram i pozvala kršćane da ne žrtvuju idolima i da se odupru carevoj naredbi, a samom je caru prigovorila: »Zašto mučiš ljude čašćenjem idola? Spoznaj pravoga Boga, stvoritelja svemira, i njegova jedinoga Sina Isusa Krista, koji je svojim križem ljude oslobodio pakla!« Car je naredio da je nakon žrtvovanja dovedu k njemu u palaču. Tu je car sve moguće pokušao da bi pridobio njezinu naklonost. Dozvaao je filozofe i govornike da je pridobiju za poganstvo, a sam joj je obećao veliku nagradu i ponudio ženidbu. Katarina je, međutim, svojom mudnošću, odvažnošću i rječitnošću svemu odoljela te ostala postojana u vjeri. Tada ju je car dao zatvoriti i mučiti; a kad Katarina nije popustila ni u tim kušnjama, naredi da je rasijeku kotačem načičkanim bodežima. No, kotač se raspao. Tada su je odveli izvan grada i odrubili joj glavu, a anđeli joj tijelo odnijeli na Sinaj i ondje ga sahranili.

Prema tom izvještaju, kasnije je na Sinaju sagrađen samostan sv. Katarine, koji postoji još i danas, mnoge su crkve podignute u njezinu čast, a kršćanski je filozofi izabraše za svoju zaštitnicu. Sv. Katarinu prikazuju kao plemićkinju, okruženu ružama, s palmom u ruci i s kotačem načičkanim bodežima, ili pak njezine zaruke s Kristom. Iza svega toga krije se jedna kršćanska mučenica, po imenu Katarina, koja je na svoje suvremenike ostavila silan dojam. Njezin je lik simbol čistoće, mudrosti, duševne i tjelesne ljepote, mladosti, koju je oplemenila i uzdigla Kristova milost.

- **Sv. Mojsije**, prezbitar i mučenik u Rimu za cara Decija.
- **Sv. Erazmo**, mučenik u Antiohiji.
- **Sv. Merkurije**, vojnik i mučenik u Cezareji (Kapadocija) za cara Decija.
- **Sv. Jukunda**, djeвица u Emiliji (Italija).

26. *Bogoslužje ferijalno*

Istog dana

— **SV. LEONARDO PORTOMAUICIJSKI, OFM, prezbitar**
U franjevačkim zajednicama — *neobavezan spomendan*

Rođen je 20. XII. 1676. u talijanskom gradiću Porto Maurizio (danas dio grada Imperia) od oca Dominika Casanova i majke Anemarije Benza. Istoga je dana kršten na ime Pavao - Jeronim. U 12. godini dođe u Rim radi školovanja u Collegium Romanum. Osjeti redovnički poziv i, vidjevši dva čedna franjevca iz ritira sv. Bonaventure na Palatinu, 2. X. 1697. stupi u franjevački red »strožega opsluženja« i dobi ime fra Leonardo. Zaređen 1702. za svećenika sanjao je o misijama u poganskim zemljama, ali ga spriječi bolest sušice. Zavjetuje se Gospi, ako ozdravi, da će se posvetiti pučkim misijama. I održa riječ! Od 1708. pa sve do smrti bez prekida je propovijedao tako, da je kroz 44 godine po sjevernoj i srednjoj Italiji, u Rimu i na Korsici održao 343 pučke misije. S pravom je nazvan »apostol Italije«. Umro je 26. XI. 1751. u svom starom samostanu sv. Bonaventure u Rimu i po naredbi pape Benedikta XIV. pokopan u posebni grob. Pio VI. 1796. proglasi ga blaženim; Pio IX. 1867. svetim, a Pio XI. 1923. zaštitnikom pučkih misija. Njegovo se tijelo časti u spomenutoj crkvi u Rimu ispod velikog oltara.

Prije misija sam bi sebi činio duhovne vježbe. Misije je redovito držao po 15—18 dana, a onda bi u mjestu ostao još tjedan dana radi ispovijedanja. S njime bi išla četvorica svećenika i brat-neklerik. Tako je snažno propovijedao da su se među slušaocima redovito čuli uzdasi, jecaji i plač. O njemu se izrazio ravenki nadbiskup: »U njegovoj propovijedi sve je bilo veliko i sve na savršenom stupnju!« Nekada ga je znalo slušati do stotinu tisuća ljudi, kao npr. u Impruneti i Genovi.

Živio je pokornički. Zimi je redovito ustajao u 5, a ljeti u 4 sata. Dnevno bi držao po tri-četiri propovijedi. Na osobiti je način širio ljubav prema B. D. Mariji i pobožnost Put križa. Za jubilejske 1750. godine u Koloseju, na tom mjestu grijeha, držao je Put križa, a na trgu Navana propovijedao pred papom. Poslije propovijedi bi se javno bičevao pred narodom. Italiju je prošao bosih nogu. Njegova je ispovjedaonica bila opsjedana danju i noću.

Osim djelovanja riječju sv. Leonardo je radio i perom. Uz propovijedi i govore napisao je i više drugih djela pobožnog sadržaja. Neka su njegova djela objelodanjena za života, a druga poslije smrti. Među ovima i 450 pisama duhovnoga vodstva.

Poznata je njegova trostruka lozinka, koju je preporučivao svojim pokornicima: »Nikada ništa protiv Boga — Nikada ništa, ako ne s Bogom — Nikada ništa, ako ne za Boga!«

Pod stare dane neumorni poslenik na njivi Gospodnjoj znao je reći šaljivo: »Magarčić je star i malo još može izdržati. Ali, usprkos svega, dok se to ne zbude, goni naprijed. Bit će mi užitak umrijeti s mačem u ruci protiv pakla!«

KJ

— **Sv. Ivan Berchmans**, DI, redovnik, rodio se 1599. god. u selu Diestu (Belgija). U novicijat Družbe Isusove stupio je u Malinesu 1616. god. Poslije novicijata poglavari su ga poslali na studij u Rim, gdje je i umro nakon kratke holesti 13. kolovoza 1621. Svetost njegova života očitovala se u načelima prema kojima je živio u odnosu prema Bogu, prema Družbi i svom zvanju, prema poglavarima i subraći, te s obzirom na obdržavanje pravila i samosvladavanja. Blaženim ga je proglasio papa Pio IX. god. 1865, a svetim Leon XIII. god. 1888. Njegovo se tijelo čuva u crkvi sv. Ignacija u Rimu. U Družbi Isusovoj se časti kao obavezan spomendan.

— **Sv. Silvestar Guzzolini**, opat, utemeljitelj silvestrinaca (reformirana udnuga benediktinaca), umro 1267. god.

— **Sv. Petar**, biskup i mučenik u Aleksandriji 311. god.

— **Sv. Faust**, prezbiter, **Didije i Amonije**, **te Filej**, **Hezihije**, **Pahomije i Teodor**, egipatski biskupi, sa **šeststo i šezdeset drugih**, mučenici u Aleksandriji za progonstva Galerija Maksimijana.

— **Sv. Belino**, biskup i mučenik u Padovi.

— **Sv. Marcel**, prezbiter i mučenik u Nikomediji za cara Konstancija.

— **Sv. Siricije**, papa (385.—398.).

— **Sv. Amator**, biskup u Autunu.

— **Sv. Konrad**, biskup u Konstanci, umro 975. god.

— **Sv. Basol**, priznavalac u remskom kraju.

— **Sv. Stilijan**, pustinjač u Paflagoniji.

— **Sv. Nikon**, redovnik u Armeniji.

27. *Bogoslužje ferijalno*

Istog dana

— **Bl. Franjo Antun Fasani**, OFM Conv., prezbiter. Rodio se 1681. god. u Luceri. Kao mladić stupio je u red franjevacu konventualaca došavši u njihov samostan u svom rodnom mjestu. Za svećenika je zaređen 1705. god. Na kolegiju sv. Bonaventure u Rimu postao je učitelj bogoslovlja. Neko je vrijeme proveo u Asizu kao propovjednik, a onda je došao u Luceru. Kroz oko 40 godina svoga života i djelovanja u svom rodnom mjestu zračio je neporočnošću i strogošću života, te svećeničkom revnošću. Bio je učitelj studenata na filozofsko-teološkom kolegiju, samostanski poglavar, učitelj novaka i provincijal provincije S. Angelo, koju je duhovno obnovio. Još za života u puljskom kraju bio je poznat kao žarki molitelj, veliki ljubitelj siromaha, siročadi, bolesnika i zatvorenika, te kao promicatelj pobožnosti prema bl. Djevici Mariji. Umro je u Luceri 29. studenoga 1742. Blaženim ga je proglasio papa Pio XII. god. 1951. U franjevačkim se zajednicama slavi kao neobavezan spomendan.

— **Bl. Bernardin iz Fose**, prezbiter OFM, njegovo štovanje odobrio papa Leon XII. (1823.—1829.).

— **Sv. Virgilije**, biskup Salzburga i apostol Koruške, umro 784. god.

— **Sv. Jakov Rasječeni**, mučenik u Perziji za kralja Izdegerda (5. st.). Zove se Rasječeni jer su mu krvnici odsijecali komad po komad od tijela dok nije izdahnuo.

— **Sv. Bazilije**, biskup, **Auksilije i Saturnin**, mučenici u Antiohiji.

— **Sv. Hirenarh i Akacije**, prezbiter, te **sedam žena**, mučenici u Sebasti (Armenija) za Dioklecijanova progonstva.

— **Sv. Fakund i Primitiv**, mučenici u Galiciji za predsjednika Atika.

— **Sv. Valerijan**, biskup u Akvileji.

— **Sv. Maksim**, biskup u Regiu (Francuska).

— **Sv. Barlaam i Jozafat** iz područja rijeke Inda (granica Perzije), čija je čudovišna djela opisao sv. Ivan Damašćanski.

— **Sv. Severin**, redovnik i pustinjač u Parizu (6. st.).

28. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **SV. JAKOV MARKIJSKI, OFM, prezbiter**

U franjevačkim zajednicama — *neobavezan spomendan*

Rodio se 1394. u Monteprandone u Italiji kao osamnaesto od devetnaest djece u obitelji Antuna Gangali-Rosso i žene mu Antonije. Kršten je na ime Domenico (Nedjeljko), pa se smatra da je rođen jedne nedjelje mjeseca rujna navedene godine.

U djetinjstvu je bio pastir čuvajući ovce i svinje. Kada je jedanput vuk napao njegovo stado, pobježe k rođaku svećeniku u Offidu, koji ga nauči čitati i pisati. Odatle prijeđe u Ascoli, da uči gramatiku i retoriku, a oko 1404. preseli u Perugiu, gdje studira pravo. Najprije je bio privatni učitelj, zatim bilježnik u Firenzi. Na Veliki petak 1415. na La Verni doživi obraćenje, te istoga ljeta »ser Domenico« pokuca na vrata samostana sv. Marije Anđeoske u Asizu, gdje primi franjevački habit i ime fra Jakov. Bogoslovske je nauke učio u samostanu S. Salvatore u Firenzi. Tu je slavio mladu misu i na blagdan sv. Ante 1422. držao prvu propovijed. Otada je propovijedanje bilo njegovo glavno zanimanje sve do smrti.

Nakon plodnog apostolata po Italiji po papinoj naredbi pošao je na apostolsko putovanje po istočnoj, srednjoj i sjevernoj Evropi. Posebno je bio vezan uz naše hrvatske krajeve. God. 1432. general franj. reda poslao ga je u Bosnu kao pohoditelja Bosanske vikarije, kad je predsjedao kapitulom, na kojemu je izabran za vikara fra Ivan Korčulanin. Koncem iste godine nalazimo ga u Dubrovniku kao propovjednika i

starješinu samostana Male braće. God. 1435.—1438. bio je vrhovni starješina Bosanske vikarije, u kojoj je nastojao provesti obnovu u duhu franjevačkog pravila i ustanova. Uz tu mu je dužnost papa Eugen IV. povjerio i službu inkvizitora po Bosni, Slavoniji, Ugarskoj i Austriji. Zna se da je boravio u Đakovu, Stonu i Šibeniku, gdje se upoznao s dva brata sv. Nikole Tavelića. Ljeti 1439. nalazi se u Kamenici u Srijemu. Zadnjih 18 godina života proveo je u Italiji neumorno propovijedajući od grada do grada.

Napisao je više teoloških djela, osobito propovijedi. Temelj njegovim propovijedima bilo je Sv. pismo, kršćanski teolozi i latinski klasici. Dante-a je smatrao teološkim piscem. U njegovoj ostavštini nađena su dva primjerka »Božanske komedije«.

Svetac se cijeli život odvažno borio u franjevačkom redu protiv pada discipline, u Crkvi protiv heretika, a u društvu protiv kamatnjaka. Da pomogne sirotinji, po Italiji je osnivao »Montes pietatis« (pučke blagajne).

Umro je 28. studenoga 1476. u Napulju. Tijelo mu se čuva sačuvano u crkvi sv. Marije Nove u istom gradu. Narod ga je odmah stao častiti kao sveca, dokle ga Crkva nije 1624. proglasila blaženim, a 1726. svetim.

Jedan stari franjevački pisac ovako opisuje našega sveca: »Blaženi Jakov bio je srednjega stasa, jakog sustava, veoma pokretan, ćelave glave, simpatična izgleda. Imao je visok i zvonak glas, oštar um, veliko pamćenje. Bio je stručnjak u Sv. pismu i dubok u drugim znanostima, a poznao je više jezika. Jeo je malo, pio još manje, a spavao najmanje. Vrlo uzdržljiv činio je velike napore i podnio mnoge jade. Žarko je molio, a nadasve je oplakivao muku G. N. Isusa Krista i gubljenje duša.«

Te se misli odrazuju i u zbornoj molitvi u franjevačkom misalu u svečevu čast: *»Bože ti si, radi spasenja duša i povratka grešnika na put kreposti, učinio blaženog Jakova slavnim propovjednikom Evanđelja. Po njegovu zagovoru oprosti nam milostivo sve naše grijehе i udijeli vječni život.«*

KJ

— **Sv. Sosten**, učenik sv. Pavla apostola, kojega Pavao naziva »brat« (1 Kor 1, 1), prije nego je prigrlio kršćanstvo bio je predstojnik sinagoge.

— **Sv. Ruf**, u Rimu podnese mučeništvo sa svom svojom obitelji za cara Dioklecijana.

— **Sv. Papinijan i Mansvet**, biskupi u Africi, zajedno s drugom **devetericom afričkih biskupa** (Valerijan, Urban, Krescencije, Eustahije, Kreskonije, Krescencijan, Feliks, Hortulan i Florencijan) podnesoše mučeništvo za vrijeme kralja Genzerika.

— **Sv. Stjepan Mlađi, Bazilije, Petar i Andrija**, te **trista trideset i devet drugih redovnika** podnijеше mučeništvo u Carigradu za Konstantina Koprornima zato što su branili štovanje sv. slika.

— **Sv. Oda**, djevica, kći škotskoga kralja, živeći u skromnosti i pokori umrije u Nizozemskoj oko 713. godine.

— **Sv. Katarina Labouré**, milosrdnica, umrla u Parizu 1876. god. Svetom ju je proglasio papa Pio XII. god. 1497.

29. *Bogoslužje ferijalno*

Istog dana

— SVI SVETI FRANJEVAČKOG REDA

U franjevačkim zajednicama — *blagdan*

Ove godine cijelo kršćanstvo slavi 1500. obljetnicu rođenja sv. Benedikta i u toj prigodi ponovno vrednuje Benediktovo djelo i redovništvo uopće. Slijedeće jeseni počinje proslava 800. obljetnice rođenja sv. Franje Asiškoga i to će biti prigoda na bolje sagledavanje lika Asiškog Siromaha i svega čime su on i njegovi sinovi i kćeri obogatili Crkvu i svijet.

I ovogodišnji blagdan Svih svetih franjevačkog reda svakako je dan kad se treba zagledati u izabrane Franjine sljedbenike. Blagdan se slavi na dan 29. studenoga, jer je papa Honorije III. baš toga dana 1223. god. potvrdio Pravilo, koje je Franjo propisao svojim sljedbenicima. Po tom Pravilu najbolji sinovi i kćeri dođoše do svetačke aureole. Stoga toga dana svetkuju svoju svetu braću i sestre sve franjevačke obitelji (OFM, OFMConv., OFMCap., TOR, klarise, razne kongregacije i družbe samostanskog TR i trećoreci u svijetu).

Božjih ugodnika iz svih franjevačkih zajednica ima: kanoniziranih — 120, beatificiranih — 233, a ima i vrlo mnogo kandidata za oltar, kojima se vode službeni sudbeni postupci.

Značajno je istaknuti da je u Crkvi Hrvata prvi i jedini kanonizirani svetac — *sv. Nikola Tavelić* — franjevac. Od sedam beatificiranih trojica su franjevci (Augustin Kažotić, Gracija Muljanin, Marko Križevčanin, Ozana Kotorska — *Julijan iz Bala, Jakov Zadranin i Leopold Bogdan Mandić*). Kandidata za oltar iz franjevačkih zajednica o kojima je postupak započet ima sedam (Oton iz Pule, Katarina Kosača-Kotromanić, Šimun Filipović, Ana Marija Marović, Josip Lang, Egidije Bulešić, Vendelin Vošnjak, Ante Antić). Prema jednom hagiografskom radu (v. Kačić, 1977, str. 37—69), u kojem je navedeno oko 270 osoba iz franjevačkih zajednica koje su se istakle uzornim životom i djelovanjem, moglo bi se reći da su Franjini sljedbenici u hrvatskom narodu sasvim ozbiljno shvatili svoj poziv. No, svakako to nisu svi. Nemoguće je pobrojiti tolike bezimene redovnike i redovnice, tolike tihe članove Trećeg reda, koji su u svojim obiteljima i na radnim mjestima životom i radom svjedočili za Krista po Franjinu primjeru. Trebalo bi iznijeti iz skrovišta njihove svijećnjake i postaviti ih na istaknuto mjesto da svijetle svima u kući Božjoj (usp. Mt. 5, 15). Trebalo bi slaviti i poseban *Blagdan Svih hrvatskih franjevačkih svetaca i svetica*, kojima je svakako pročelnik i vođa sv. Nikola Tavelić. Koliko li je samo u tursko doba

bilo mučenika! Jedan je stranac zapisao da u nas ima toliko mučenika, da bi ih se jedva moglo zapisati u knjige (Helmondus, Monumenta Germ. hist sc. XXI, 24).

Pri kraju liturgijske godine, kad je kršćanin posebno okrenut prema budućnosti, eshatonu, paruziji, ovaj blagdan budi ponos i nadu, jer nam stavlja pred oči braću i sestre koji su sretno prešli granicu vremena, stigli na drugu stranu obale, a »ime im živi za sva pokoljenja« (1. čit.).

HGJ

— Sv. Saturnin Stari i Sizinije, đakon, mučenici u Rimu za cara Maksimijana.

— Sv. Saturnin, biskup i mučenik u Toulouse-u za vrijeme cara Decija.

— Sv. Paramon i drugovi, mučenici, također u Toulouse-u za cara Decija i predsjednika Alkvilina.

— Sv. Filemon, mučenik u Anciri za cara Aurelijana.

— Sv. Blaž i Demetrije, mučenici u Veruli.

— Sv. Iluminata, djeвица u Todi.

30. SV. ANDRIJA, APOSTOL

Blagdan

Andrija, sin Jonin, brat Šimuna Petra, rođen je u Betsaidi (Iv 1, 44), nastanjen u Kafarnaumu (Mk 1, 29) i po zanimanju ribar (Mt 4, 18). Iako Židov, dobio je grčko ime, što znači da je bio jak helenistički utjecaj u njegovu rodnom kraju. Istočna ga Crkva nazivlje »Prvopozvani«, jer ga je Krist prvoga pozvao među svoje učenike. On i Ivan bili su učenici sv. Ivana Krstitelja (Iv 1, 10). Kad je jednom Ivan opazio Isusa, reče: »Evo Jaganjca Božjega!« Tad obojica pođoše za Isusom i ostadoše s njim taj dan. Taj susret tako je djelovao na Andriju, da je odmah pošao svome bratu Šimunu i javio mu: »Našli smo Mesiju!« Andrija dovede Šimuna k Isusu (Iv 1, 42).

Na popisu apostola Andrija je redovito među prvima, uz brata Šimuna (Mt 10, 2). Jednom je s izabranom trojkom pitao Isusa za sudbinu Jeruzalema i svršetak svijeta (Mk 13, 3—4). I kad je Isus umnožio kruh za pet tisuća ljudi, Andrija je odigrao značajnu ulogu (Iv 6, 8). Kad su neki Grci došli u Jeruzalem i htjeli vidjeti Isusa, Filip je najprije upozorio Andriju i onda su ih oni dvojica priveli k Isusu (Iv 12, 22).

Nakon silaska Duha Svetoga o Andriji nema ništa u novozavjetnim knjigama. Neke je vijesti sačuvala predaja, ali je mnogo toga iskitila legenda. Među apokrifima nalaze se i tzv. »Djela Andrijina«.

Prema predaji propovijedao je u Bitiniji (Mala Azija), današnjoj Ukrajini, Bugarskoj, Albaniji i Grčkoj. U Patrasu je osuđen i obješen na križ koji je imao oblik slova X. Po njemu se taj križ zove »Andrijin

križ«. Moći su mu prenesene već 356. god. u Carigrad, a u 13. st. u talijanski grad Amalfi. Papa Pio II. dao je 1462. god. njegovu glavu donijeti u baziliku sv. Petra u Rimu, a Pavao VI. ju je vratio pravoslavnoj katedrali u Patras 1964. godine.

Velika je Andrijina odlika što se odmah odazvao i stavio u službu Kristu. Nije puno posjedovao, ali je odmah ostavio sve. Privodio je ljude Kristu (najprije svoga brata Šimuna — Petra). U tom poslu proveo je cijeli život kao gorljivi apostol i svoje uvjerenje i nastojanje potvrdio mučeničkom krvlju. Predaja veli da je uskliknuo kad je vidio križ na kojem će biti raspet: »Križu divni, nosio si moga Učitelja, primi i mene njegova učenika!« (Ant. za Veliča).

HGJ

Istog dana

- Sv. Kastul i Euprepit, mučenici u Rimu.
- Sv. Maura, djeвица i mučenica u Carigradu.
- Sv. Justina, djeвица i mučenica također u Carigradu.
- Sv. Konstancije, žestoki borac protiv pelagijevaca, umro u Rimu 418. godine.
- Sv. Trojan, biskup Santonaca (Galija).
- Bl. Zozim, priznavalac, živio u Palestini za cara Justina.

Suradnici u ovoj rubrici:

BŠ = Bernardin Škunca

HGJ = Hrvat in Gabriel Jurišić

JR = Jure Radić

KJ = Karlo Jurišić

MJ = Mario Jurišić

SČ = Stjepan Čovo

ŠŠ = Šimun Šipić

ZL = Zvezdan Linić

Svece koji su navedeni pod Istog dana, otisnuto petitom, priredio: Šimun Šipić.